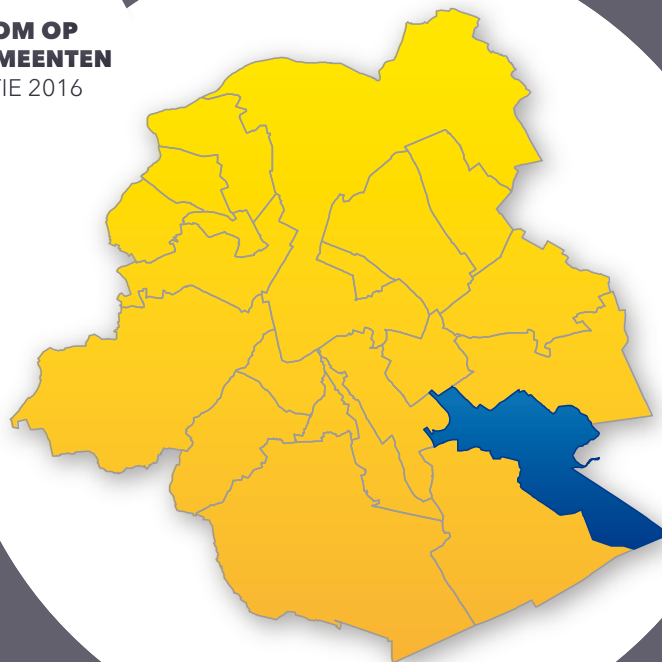

**ZOOM OP
DE GEMEENTEN**
EDITIE 2016

zoom op

OUDERGEM

OBSERVATORIUM
VOOR GEZONDHEID EN
WELZIJN BRUSSEL

OBSERVATOIRE DE
LA SANTÉ ET DU SOCIAL
DE BRUXELLES

COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

INSTITUT DE RECHERCHES
INTERDISCIPLINAIRES SUR BRUXELLES
UNIVERSITÉ SAINT-LOUIS - BRUXELLES

UNIVERSITÉ SAINT-LOUIS - BRUXELLES

Realisatie

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse
Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel
Institut de recherches interdisciplinaires sur Bruxelles -
Université Saint-Louis - Brussel (directie: Benjamin WAYENS)

Vertaling

Brussels Translation

Lay-out

Nathalie DA COSTA MAYA,
Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire asbl

Voor meer informatie

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

Roger KALENGA-MPALA
Perspective
Naamsestraat 59 – 1000 Brussel
bisa@perspective.brussels – www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad

Marion ENGLERT en Sarah LUYTEN
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Louizalaan 183 – 1050 Brussel
observat@ggc.irisnet.be – www.observatbru.be

Depotnummer

D/2016/9334/16
D/2016/6374/264

Het rapport mag gekopieerd worden mits vermelding van de bron:

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en Observatorium
voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad
(Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie), 2016, Zoom
op de gemeenten: Oudergem.

Ce document est également disponible en français.

1. OUDERGEM EN HAAR INWONERS IN ENKELE WOORDEN

4

2. BEVOLKING

9

2.1.	Evolutie en loop van de bevolking	9
2.2.	Structuur van de bevolking volgens leeftijd en geslacht	10
2.3.	Nationaliteiten	12
2.4.	Huishoudens	13

3. JONGE KINDEREN

14

3.1.	Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar	14
3.2.	Kinderopvang: dekkingsgraad en toegankelijkheid	14

4. ONDERWIJS

15

4.1.	Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar	15
4.2.	Schoolbevolking: onderwijsniveau, plaats van scholing en onderwijsvorm	17
4.3.	Schoolachterstand	18

5. ARBEIDSMARKT

19

5.1.	Socio-economische positie van de bevolking	19
5.2.	Activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad	20
5.3.	Profiel van de niet-werkende werkzoekenden	21
5.4.	Deeltijdse werknemers	21

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

22

6.1.	Binnenlandse werkgelegenheid	22
6.2.	Ondernemingen	23
6.3.	Evolutie 2006-2013	24

7. INKOMENS

25

7.1.	Fiscale inkomens	25
7.2.	Personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen	28
7.3.	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV)	29

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

30

8.1.	Kernindicatoren voor de gemeentelijke financiën	30
8.2.	Structuur van de belangrijkste gewone ontvangsten en uitgaven	30
8.3.	Investeringen	32

9. HUISVESTING

33

9.1.	Kenmerken van het woningbestand	33
9.2.	Sociale woningen	35
9.3.	Huurprijs en vastgoedprijzen	35

10. GEZONDHEID

36

10.1.	Gezondheid van de pasgeborenen	36
10.2.	Algemene gezondheidstoestand	38

WOORDENLIJST

41

LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

45

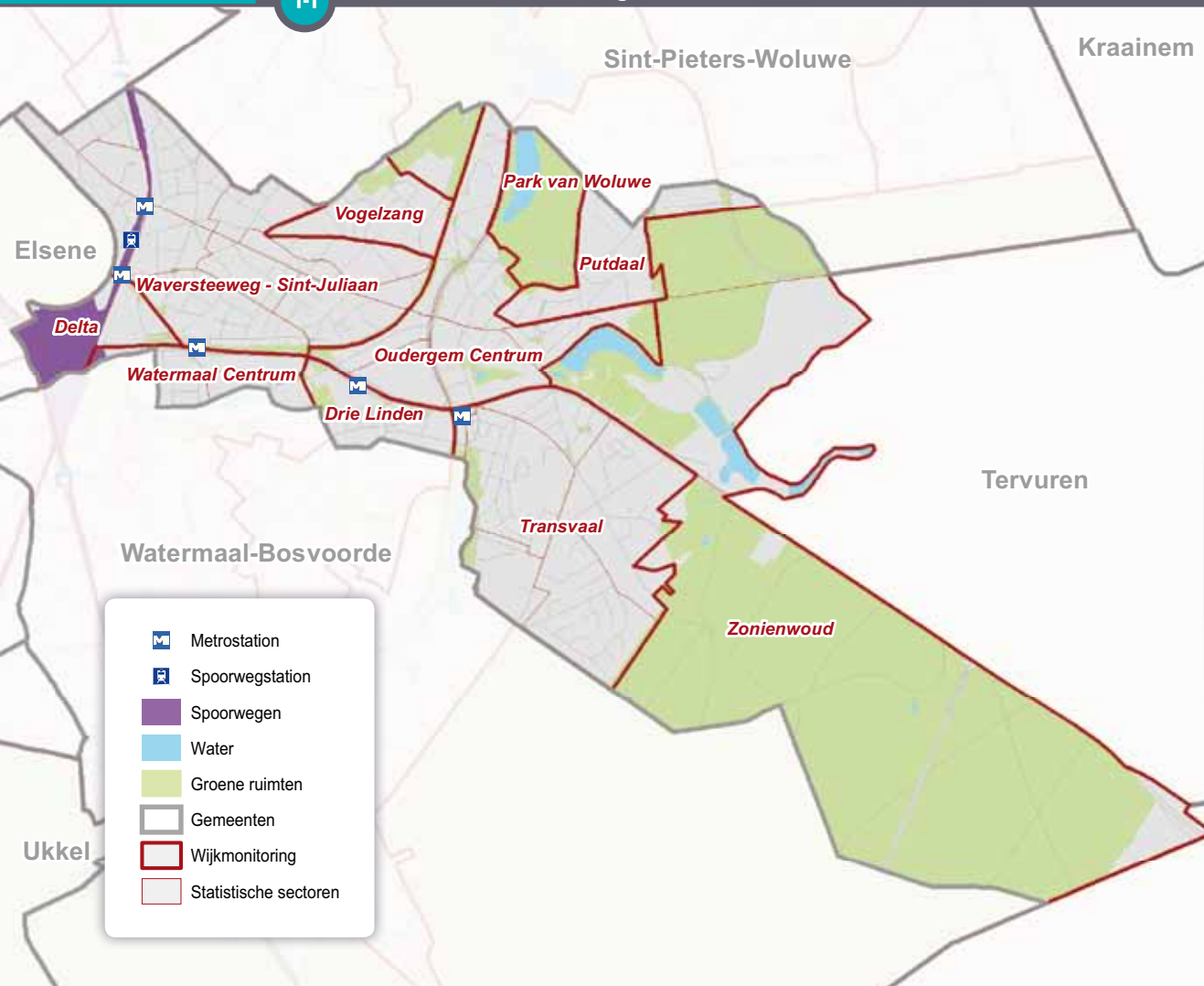
VOOR WIE MEER WIL WETEN

46

1. OUDERGEM EN HAAR INWONERS IN ENKELE WOORDEN¹

1-1

Referentiekaart van Oudergem

LANDSCHAP EN STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR VAN HET GEMEENTELIJK GRONDGEBIED

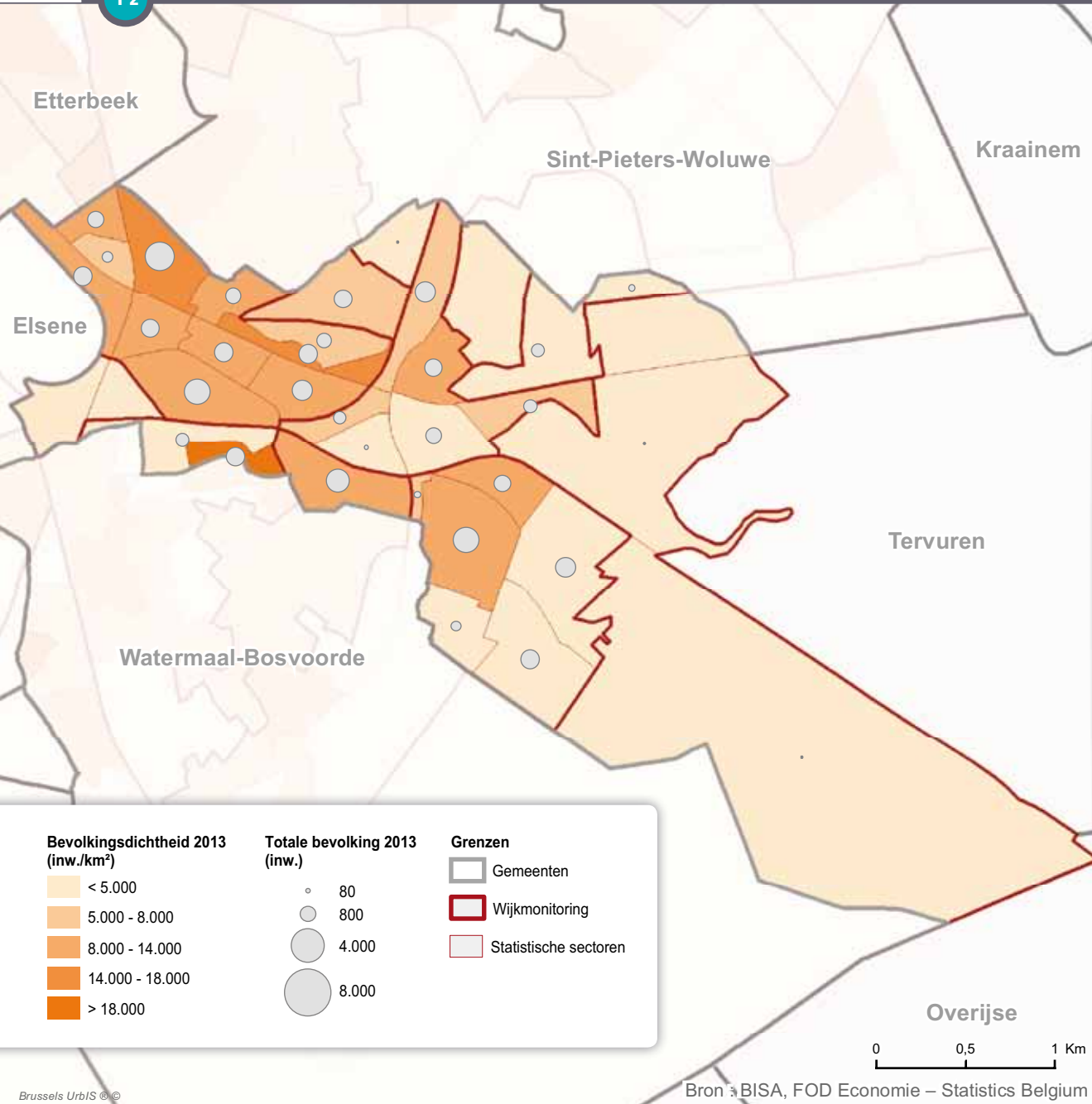
Oudergem (9 km², 5,6 % van het gewestelijk grondgebied) is een gemeente in het zuidoosten van het Brussels Gewest (*tweede kroon*). Ze grenst in het noordwesten aan Etterbeek en Elsene (universitaire campus Plein) en in het noorden aan Sint-Pieters-Woluwe. In het zuiden wordt ze begrensd door Watermaal-Bosvoorde – tot in 1862 deel van dezelfde gemeente – en in het oosten door Tervuren en Overijse (Vlaams Gewest).

De **referentiekaart 1-1** geeft weer hoe de gemeente wordt opgedeeld wanneer infragemeentelijke statistieken worden voorgesteld, meer bepaald in *statistische sectoren*² en *wijken* van de Wijkmonitoring. De gemeente Oudergem telt 10 wijken waarvan er één bestaat uit het Zonienwoud. De grenzen van deze wijken vallen niet steeds samen met de gemeentegrenzen. Sommige wijken liggen op het grondgebied van meerdere gemeenten; dit geldt bijvoorbeeld voor de wijken Putdaal, Vogelzang en Woluwepark (Oudergem en Sint-Pieters-Woluwe). De wijken Drie Linden en Watermaal-Centrum liggen zowel in Oudergem als in Watermaal-Bosvoorde. Oudergem is een vrij groene gemeente. Het Zonienwoud beslaat een aanzienlijk deel van het gemeentelijke grondgebied in het zuidoosten, waar het Rood Klooster en Jezus-Eik de grens vormen met Tervuren.

¹ Op het einde van het document vindt u een selecte bibliografie, pagina 46.

² De blauwgekleurde woorden worden in de woordenlijst op het einde van dit document uitgelegd.

1-2 Bevolkingsdichtheid per statistische sector, Oudergem, 1 januari 2013

Ouderdom en kenmerken van de gebouwen in het algemeen

De gemeente kende een **recentere verstedelijking** dan gemiddeld in het Gewest, met een duidelijk lager aantal woningen die vóór de jaren 1920 werden gebouwd. De meeste woningen werden gebouwd na de Tweede Wereldoorlog en in de loop van de jaren zestig. De gemeente heeft ook meer recentere woningen (gebouwd na 1990) en huizen in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde. Omgekeerd telt ze minder appartementen.

De Waversesteenweg en de oude dorpskernen

De verstedelijking en dus de **bevolking** zijn geconcentreerd in het westen van de gemeente, met de hoogste dichtheden langs de Waversesteenweg (ca. 12 000 inwoners per km²), meer bepaald in de oude dorpskernen **1-2**. Langs de Waversesteenweg liggen voornamelijk appartementen waarvan de kwaliteit afneemt bij het naderen van Etterbeek, na het metrostation Hankar. In het centrum en het westen van de gemeente, langs deze steenweg, bestaan de woningen voornamelijk uit een mengeling van appartementen en tweegevelwoningen, vaak met een tuin, waar de middenklasse en gegoede klasse wonen. De Waversesteenweg concentreert ook een aantal handelszaken en restaurants. De rest van de gemeente heeft veeleer een residentieel karakter (met uitzondering van de omgeving van de metrostations Demey en Hermann-Debroux waar een aantal grote winkels liggen zoals Carrefour, Brico en Delhaize).

Het oosten van de gemeente

Tot aan de Tweede Wereldoorlog concentreert de verstedelijking van de gemeente zich langs de Waversesteenweg. Enkele grote gebieden (Vogelzang, Veeweidebeek, Blankedelle, plateau ten oosten van Hertoginnedal ...) verstedelijken pas vanaf de jaren 1950 of zelfs 1960. De middenklasse en gegoede klasse gaan er wonen en laten voornamelijk eengezinswoningen optrekken. Er bestaan vandaag nog grote **groene ruimten**, in de as van het Woluwedal (Ten Reuken, Hertoginnedal,

Sint-Annakasteel ...) zonder het voormalige abdijdomein van Rood Klooster aan de rand van het Zoniënwood te vergeten. Ook de oude spoorlijn naar Tervuren is vandaag een belangrijke schakel van de groene wandeling geworden. Algemeen leveren de groengebieden (met inbegrip van het Zoniënwood) en de vijvers op het grondgebied van de gemeente Oudergem een belangrijke bijdrage tot het **groene en blauwe netwerk** van het Brussels Gewest.

De sociale huisvestingswijken

Het aantal **sociale woningen** (in verhouding tot het aantal gezinnen) is vrij laag in Oudergem (6 sociale woningen voor 100 huishoudens, tegen 7 voor 100 op gewestelijk niveau). Er is een grote concentratie sociale woningen in het zuidwestelijk deel van de Transvaalwijk en, in mindere mate, ten westen daarvan (Lammerendries). Er zijn ook enkele sociale woningen langs de Henri de Brouckèrelaan en tussen de Waverssesteenweg en de Triomflaan.

De grote verkeersaders en de mobiliteit

Op het grondgebied van de gemeente lopen de Waverssesteenweg, het einde van de autosnelweg naar Namen (Debrouxlaan) en de Vorstlaan (op de as van het Woluwedal). Als gevolg van de aanwezigheid van deze **grote verkeersaders** moet de gemeente Oudergem het hoofd bieden aan veel pendelverkeer tussen de Brusselse agglomeratie en het zuidelijk landsgedeelte. Het gebrek aan hiërarchische indeling van de wegen in de gemeente is soms problematisch, daar het ertoe leidt dat het doorgaand verkeer terecht komt op minder grote wegen zoals de Tervuurse Steenweg of de Invalidenlaan. Om deze hinder te bestrijden en bij het binnenrijden van de stad minder het gevoel van een autosnelweg te krijgen, kan er op lange termijn worden overwogen om het viaduct van de autosnelweg E 411 af te breken, op voorwaarde dat er eerst andere mobiliteitsoplossingen worden uitgewerkt (verlenging van de metro, ontradingsparkings enzovoort).

Voorts is het grootste deel van de gemeente behoorlijk uitgerust op het vlak van **openbaar vervoer**, meer bepaald dankzij lijn 5 van de metro die de gemeente van oost naar west doorkruist. Anderzijds heeft de verlenging van tramlijn 94, die sinds 2011 in gebruik is genomen tussen het Wienerplein in Watermaal-Bosvoorde en het trammuseum in Sint-Pieters-Woluwe, de aansluiting met andere gemeenten van de tweede kroon evenals het verkeer van noord naar zuid op het grondgebied van de gemeente verbeterd. De verlenging van deze lijn tot aan metro Roodebeek staat op de agenda.

Delta

Het gebied Delta, een oud spoorwegterrein, grenst aan de campus Plein van de Université Libre de Bruxelles en de Vrije Universiteit Brussel in het noordoosten van de gemeente. Het ziekenhuis Chirec (544 bedden) bezet de noordelijke helft van het terrein, langs de Triomflaan. De bouwwerken zijn nog aan de gang en het ziekenhuis zou zijn deuren moeten kunnen openen in 2017. Inzake de aanleg van de zuidelijke helft, i.e. de driehoek tussen de treinsporen, wordt vandaag een studie gevoerd. Het project voorziet meer bepaald in de aanleg van een gemengde wijk met woningen, handelszaken, kantoren en logistieke functies (bv. bpost of Net Brussel).

DE INWONERS EN HUN KENMERKEN

Demografisch profiel

De verstedelijking van de gemeente kwam er voornamelijk na de Eerste Wereldoorlog, op plaatsen waar er grond beschikbaar was (landbouwgrond en grote domeinen aan de rand van de stad, met uitzondering van het Hertoginnedal en het Rood Klooster). De bevolking bereikte haar hoogste cijfer in 1970 (meer dan 34 000 inwoners). In de jaren 1980 en 1990 stagneerde de bevolking van de gemeente onder het aantal van 30 000, als gevolg van de verdere rurbanisatie buiten het Gewest en de vergrijzing van de plaatselijke bevolking. Sinds 2008 groeit de bevolking, maar minder snel dan op het niveau van het Gewest. Oudergem telt 32 835 inwoners op 1 januari 2015, i.e. 2,8 % van de bevolking van het Gewest.

Tussen 2005 en 2015 is de bevolking van Oudergem **jonger geworden**. De gemiddelde leeftijd in de gemeente daalde immers van 41,4 jaar (in 2005) tot 39,9 jaar (in 2015). Het aandeel oudere personen (65 jaar en ouder) is gedaald (net als het absolute aantal personen van deze leeftijd), maar blijft hoger dan in het hele Gewest. Het aantal **zeer oude personen** (85-90 jaar) is dan weer gestegen, meer bepaald bij de vrouwen.

De gemeente telt meer **koppels** (met of zonder kinderen) dan het Gewest. Omgekeerd zijn er minder alleenwonenden. Het woningaanbod (een groot aantal middelgrote gezinswoningen) en het groene levenskader zijn aantrekkelijk voor gezinnen die over voldoende inkomsten beschikken om een woning in de gemeente te huren of te kopen. De aanwezigheid van een groot aantal kinderloze koppels (één vijfde van de gezinnen) houdt wellicht verband met de nabijheid van de universitaire campussen, het vastgoedaanbod (meer bepaald een oude arbeiderswijk en appartementen die in trek zijn bij jonge koppels) en de vergrijzing van de gezinnen die sinds lang in de gemeente

wonen en waar de intussen volwassen geworden kinderen de woonplaats van hun ouders hebben verlaten.

Op het vlak van **nationaliteit** vertegenwoordigen de niet-Belgen 28 % van de bevolking. De meeste personen met een buitenlandse nationaliteit zijn afkomstig uit landen van de Europese Unie (meer dan 70 %), meer bepaald het Europa van de 15. Het type woningen en het levenskader in Oudergem (groene ruimten, nabijheid van de Europese school en de metro) trekken vele internationale ambtenaren en kaderleden aan die met hun gezin naar België komen. Japanners vormen de op één na grootste groep bewoners van buitenlandse nationaliteit (na de Fransen). Hun aanwezigheid heeft te maken met de ligging van de Japanse school in Oudergem. Anderzijds zijn mensen van Noord-Afrikaanse afkomst ondervertegenwoordigd in Oudergem.

Sociaaleconomisch profiel

De gemeente Oudergem ligt in de **tweede kroon** van het zuidoostelijke kwadrant. Het sociaaleconomisch profiel van de bevolking vermengt voornamelijk de middenklasse en de welgestelde klasse. Op het grootste deel van het gemeentelijk grondgebied is het belastbaar **inkomen** duidelijk hoger dan het Brussels gemiddelde. De inkomens zijn echter lager in de Transvaalwijk, die een groot aantal sociale woningen telt, en in enkele oudere dorpskernen langs de Waversesteeweg (meer bepaald de **statistische sector "Triomf"**, helemaal in het westen van de gemeente). In deze gebieden zijn de inkomens lager dan het gewestelijk gemiddelde. In sommige statistische sectoren met sociale woningen (bv. de statistische sector Lammerendries ten westen van de Transvaalwijk) zijn de inkomens lager dan het gemiddelde van de gemeente Oudergem, maar zijn ze voor het merendeel hoger dan het gewestelijk gemiddelde.

Het aandeel inwoners dat leeft van een **leefloon** of een vervangingsinkomen (met uitzondering van de pensioenen) is duidelijk lager in Oudergem dan op het niveau van het Gewest. In tegenstelling tot de tendens die op gewestelijk vlak wordt waargenomen, daalt het aandeel leefloongerechtigden sinds 2010 in Oudergem. Ze vertegenwoordigen 1,4 % van de bevolking van 18-64 jaar in 2014 (i.e. bijna drie keer minder dan op het gewestelijk niveau). Iets meer dan één Oudergemnaar op tien heeft recht op een **verhoogde tegemoetkoming in de kosten voor gezondheidszorg** (tegen één op vier op het niveau van het Gewest).

De **activiteitsgraad** (61 %) ligt net onder het gewestelijk gemiddelde. De (globale) activiteitsgraad bij vrouwen is hoger dan het gewestelijk gemiddelde, in tegenstelling tot die bij de mannen. De genderverschillen zijn dus minder uitgesproken in de gemeente dan op gewestelijk niveau. Daar heel wat jonge Oudergemnaars van 15-24 jaar studeren, zijn ze nauwelijks aanwezig op de **arbeidsmarkt**.

De **werkloosheid** in de gemeente (13 %) ligt ver onder het Brussels gemiddelde. De duur van de werkloosheid is vaak korter dan op gewestelijke schaal. Werklozen hebben veeleer een vrouwelijk, wat ouder profiel en zijn duidelijk meer gediplomeerd dan op niveau van het Gewest.

Nog steeds vergeleken met de situatie op het niveau van het Brussels Gewest is de **werkgelegenheidsgraad** duidelijk hoger voor mannen dan voor vrouwen, terwijl het aandeel deeltijdse werknemers iets lager is.

Het **geboortecijfer** is de voorbije tien jaar licht gestegen, maar blijft lager dan in het Gewest. De meeste **kinderen** worden geboren in een gezin met één of twee inkomens uit arbeid.

Met meer dan één plaats per twee kinderen is de **opvangcapaciteit voor kinderen** in Oudergem bijzonder hoog in vergelijking met het Gewest; die capaciteit is echter afgenomen in vergelijking met de situatie ongeveer tien jaar geleden.

Wat betreft **onderwijs** gaan de meeste leerlingen van het secundair onderwijs die in Oudergem wonen naar het algemeen onderwijs. Slechts weinig jongeren volgen een technische of een beroepsrichting. De schoolachterstand raakt minder Oudergemse jongeren dan het gewestelijk gemiddelde. Toch heeft ongeveer één leerling op vijf in het secundair onderwijs schoolachterstand opgelopen (twee jaar of meer).

Meer dan de helft van de woningen wordt bewoond door hun **eigenaar**, en deze verhouding ligt ver boven het gewestelijk gemiddelde. Algemeen zijn de huurprijzen en vastgoedprijzen hoger in Oudergem (in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde).

Sinds meerdere jaren vertonen de **rekeningen** van de gemeente een positief gecumuleerd resultaat. De aanwezigheid van vele gezinnen van de middenklasse en de goeude klasse blijkt ook uit de gemeentelijke financiën. Een aanzienlijk deel van de gemeentelijke inkomsten is immers afkomstig van de aanvullende belastingen op de personenbelasting, ook al behoort het percentage tot de laagste in het Gewest. De voorbije jaren ging een groot deel van de gemeentelijke investeringen naar de culturele sector. Denk maar aan de renovatie van de bibliotheek of het Maison des Jeunes.

Gezondheid van de inwoners

De **levensverwachting** van de Oudergemnaren is hoger dan die in het Brussels Gewest. In Oudergem laten meer mensen zich screenen op het vlak van bepaalde vormen van kanker in vergelijking met het Gewest. **Gezondheid** hangt af van talrijke factoren zoals de levensstijl, de fysieke omgeving (arbeidsomstandigheden, huisvesting) en sociale omgeving (sociale en familiale ondersteuning) enzovoort. Het sociaal statuut is door zijn link met alle andere determinanten een heel belangrijke gezondheidsdeterminant. Zo kan de relatief gunstigere sociaaleconomische situatie van de Oudergemnaren in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde de hogere levensverwachting gedeeltelijk verklaren.

UITDAGINGEN

Aanbod aan infrastructuur en diensten aangepast aan de demografische ontwikkeling

Zoals andere gemeenten binnen de **tweede kroon** van het Brussels Gewest zijn er in Oudergem heel wat **ouderen**. Hoewel het aantal personen van 65 jaar en ouder lichtjes is gedaald, blijft hun aantal in verhouding tot de rest van de bevolking hoger dan het gewestelijk gemiddelde. Bovendien blijft het aantal zeer oude personen (85-90 jaar) toenemen.

Tegelijk groeit de bevolking aan en verjongt ze. Het aandeel gezinnen met kinderen stijgt. Als gevolg daarvan zijn er meer verschillende soorten behoeften en deze zijn niet altijd gemakkelijk verenigbaar.

Huisvesting en levenskader

De **toegang tot huisvesting** vormt een probleem voor de meest achtergestelden, gelet op de hoge huurprijzen en de afname van het huuraanbod; bovendien is het aanbod aan sociale woningen veeleer beperkt op het grondgebied van de gemeente. Dit probleem stelt zich ook voor de koopsector. Daarnaast is de kwaliteit van de huisvesting en het levenskader in sommige gebieden minder goed, meer bepaald in het oudste verstedelijkte gebied langs de Waversesteenweg. De verbetering van het levenskader van de bewoners in de dichtbevolkte of verkeersdrukke gebieden is een grote uitdaging op gemeentelijk vlak. Overigens worden er in de **wijk** Koninklijke Jacht verschillende vastgoedprojecten uitgevoerd die private en openbare woningen vermengen met handelszaken en collectieve voorzieningen (Het Paviljoen, Maison des Jeunes ...).

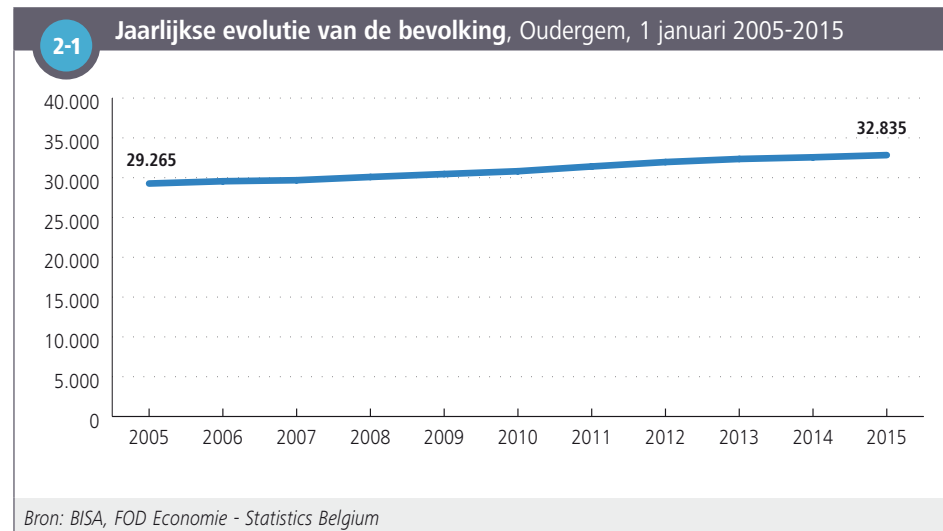
Beheer en begeleiding van grote projecten op het vlak van ruimtelijke ordening en mobiliteit

De **mobiliteitsproblemen** en het beheer van het autoverkeer, met name op degrote verkeersaders die de gemeente doorkruisen vormen grote uitdagingen. De gemeente vraagt een betekenisvolle uitbreiding van het aanbod aan openbaar vervoer (GEN, verbinding Hermann-Debroux / Jezus-Eik ...), te beginnen met de ontwikkeling van nieuwe buslijnen in 2017. Tussen de eventuele ontmanteling – op lange termijn – van het viaduct van de autosnelweg E 411 en de ontwikkeling van het gebied Delta zal de gemeente Oudergem de komende jaren worden geconfronteerd met **grootschalige stadsprojecten**. Het wordt een belangrijke uitdaging om het goede beheer van deze verschillende bouwplaatsen en hun goede integratie in het gemeentelijk weefsel te verzekeren.

2. BEVOLKING

2.1. EVOLUTIE EN LOOP VAN DE BEVOLKING

Op 1 januari 2015 telde Oudergem officieel 32 835 inwoners, dit is 2,8 % van de totale bevolking van het Brussels Gewest ²⁻¹. De bevolkingsdichtheid bedraagt 3 635 inwoners per km², dit is twee keer minder dan de bevolkingsdichtheid van het Gewest. Op 10 jaar tijd nam de bevolking van Oudergem toe met 12 %, tegenover 17 % voor de bevolking van het Gewest, hetgeen overeenstemt met een gemiddeld jaarlijkse bevolkingsgroei van 1,2 % in Oudergem, tegenover 1,6 % in het Brussels Gewest.

In het jaar 2014 kende Oudergem een bevolkingsgroei (0,8 %) die vergelijkbaar is met de bevolkingsgroei op gewestelijk niveau (1 %). De evolutie van het bevolkingsaantal is het resultaat van een combinatie van drie factoren: het natuurlijk saldo, het intern migratiesaldo en het extern migratiesaldo ²⁻².

2-2 Loop van de bevolking

	Oudergem		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Natuurlijke loop				
Geboorten (2014)	401	12,3 ‰	18.514	15,8 ‰
Sterfgevallen (2014)	318	9,7 ‰	9.032	7,7 ‰
Natuurlijk saldo (2014)	83	2,5 ‰	9.482	8,1 ‰
Migraties				
Intern migratiesaldo (2014)	7	0,2 ‰	-13.420	-11,5 ‰
Internationaal migratiesaldo (2014)	202	6,2 ‰	16.106	13,8 ‰
Totale aangroei (inclusief statistische aanpassing)				
Jaarlijkse bevolkingsgroei (2014)	275	0,8 %	11.687	1,0 %
Gemiddelde jaarlijkse bevolkingsgroei (2005-2014)		1,2 %		1,6 %
Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium				
Noot: De statistische aanpassing bevat alle laattijdig geregistreerde veranderingen (na 1 maart van het volgende jaar).				

Het **natuurlijk saldo** (het aantal geboortes min het aantal sterfgevallen) per 1 000 inwoners ligt veel lager in Oudergem (2,5 ‰) dan in het Gewest (8,1 ‰), als gevolg van een combinatie van een relatief laag aantal geboortes (401) en relatief veel sterfgevallen (318) ten opzichte van de totale bevolking van Oudergem. Het **geboortecijfer** ligt bijgevolg lager in Oudergem (12 ‰) tegenover het Gewest (16 ‰) en het sterftecijfer ligt hoger (10 ‰ tegenover 8 ‰).

Oudergem is één van de vijf Brusselse gemeentes met een licht positief **intern migratiesaldo** (al ligt dit saldo voor Oudergem zéér dicht bij nul). Het aantal personen dat in 2014 vanuit een andere gemeente in België naar Oudergem migreert (2 585) ligt iets hoger dan, omgekeerd, het aantal personen dat in 2014 Oudergem verlaat voor een andere Belgische gemeente (2 578). Het **internationaal migratiesaldo** is eveneens positief, net zoals in (op één na) alle Brusselse gemeenten: het aantal mensen dat zich vanuit het buitenland in Oudergem komt vestigen (1 160) is groter dan het

aantal personen dat Oudergem verlaat om zich in het buitenland te vestigen (958)³. Het saldo per 1000 inwoners is weliswaar twee keer zo groot op niveau van het Gewest dan in Oudergem.

Merk op dat er in elke gemeente, naast de **officiële bevolking**, ook een aantal personen verblijven die niet in het officiële bevolkingscijfer voorkomen (kandidaat-vluchtelingen, personen die zonder wettig verblijf op het grondgebied verblijven, diplomaten en hun gezinsleden, ...). De gegevens van de **Statistische formulieren voor geboorte en overlijdens** kunnen de officiële geboorte- en sterftcijfers hierin vervolledigen, aangezien ze alle personen bevatten die in de gemeente geboren worden of sterven en niet enkel de geboortes of sterfgevallen van personen die er officieel verblijven (cf. hoofdstuk Gezondheid).

2.2. STRUCTUUR VAN DE BEVOLKING VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

In 2015 ligt het aandeel oudere personen (65 plussers) in Oudergem hoger dan het aandeel op gewestelijk niveau (16 % tegenover 13 % in het Gewest), in tegenstelling tot het aandeel jongeren (jonger dan 18 jaar) en de bevolking op actieve leeftijd (18-64 jaar).

Toch treedt er een zekere verjonging op in Oudergem: tussen 2005 en 2015 daalde het aandeel 65-plussers in het voordeel van het aandeel van de jongere bevolking **2-3**.

2-3	Uitsplitsing van de bevolking per leeftijdsgroep, 1 januari 2005 en 2015							
	Oudergem				Brussels Gewest			
	2005		2015		2005		2015	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0 - 17 jaar	5.932	20,3	6.891	21,0	217.522	21,6	267.922	22,8
18 - 64 jaar	17.664	60,4	20.595	62,7	633.716	62,9	751.915	64,0
65 jaar en meer	5.669	19,4	5.349	16,3	155.511	15,4	155.336	13,2
Totaal	29.265	100,0	32.835	100,0	1.006.749	100,0	1.175.173	100,0

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

Hoewel de Oudergemse bevolking gemiddeld ouder is dan de bevolking van het hele Gewest, tekende de gemeente een verjonging van haar bevolking op tussen 2005 en 2015, net zoals de totale bevolking van het Brussels Gewest deed: in 2005 bedroeg de gemiddelde leeftijd in Oudergem 41,4 jaar (38,5 jaar in het Brussels Gewest) en in 2015 bedraagt deze 39,9 jaar (37,4 jaar in het Brussels Gewest). De **verouderingscoëfficiënt** daalde van een uitgesproken hoog niveau in 2005 (96 %) tot 78 % in 2015, wat nog steeds opmerkelijk hoger blijft in vergelijking met het hele Brussels Gewest (58 %). De **senioriteitscoëfficiënt** is wel gestegen en blijft hoger liggen dan deze van het Gewest.

De **economische afhankelijkheidscoëfficiënt** is sterk gedaald maar ligt in 2015 nog steeds iets hoger dan in het Brussels Gewest (59 % tegenover 56 % in het Gewest).

Tot slot kent Oudergem een kleiner aandeel mannen dan het Brussels Gewest (met een **geslachtsverhouding** van 90 mannen voor 100 vrouwen tegenover 95 mannen voor 100 vrouwen in het Brussels Gewest) **2-4**.

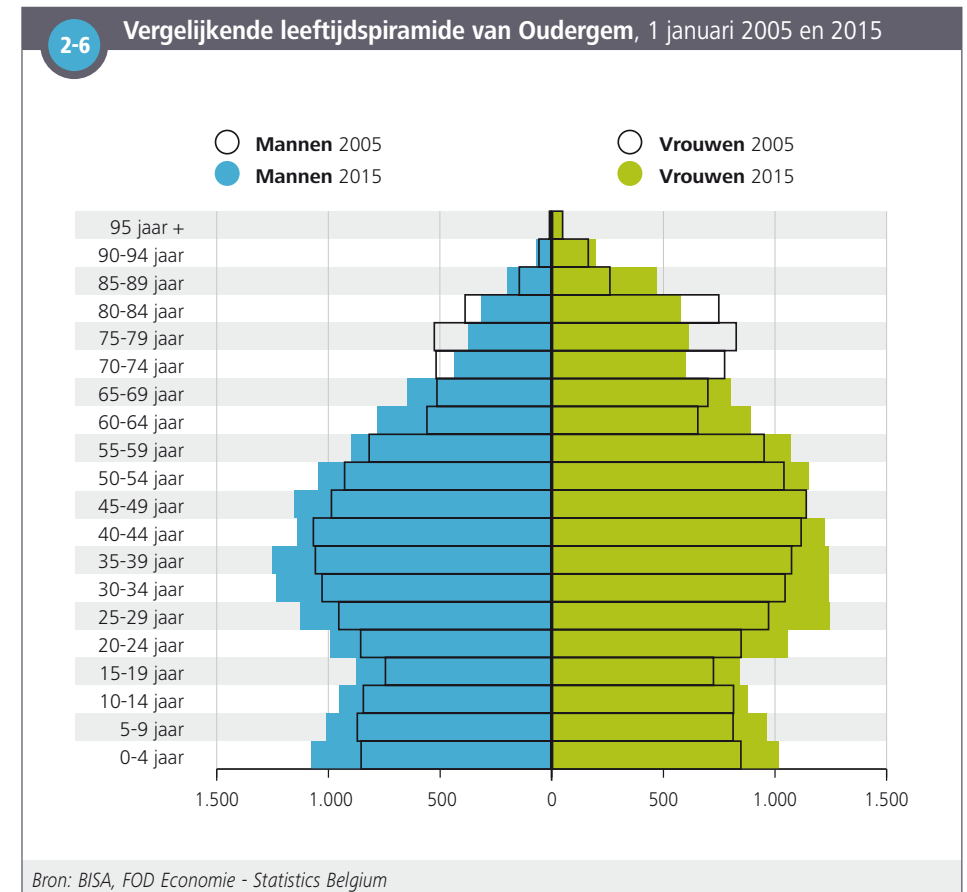
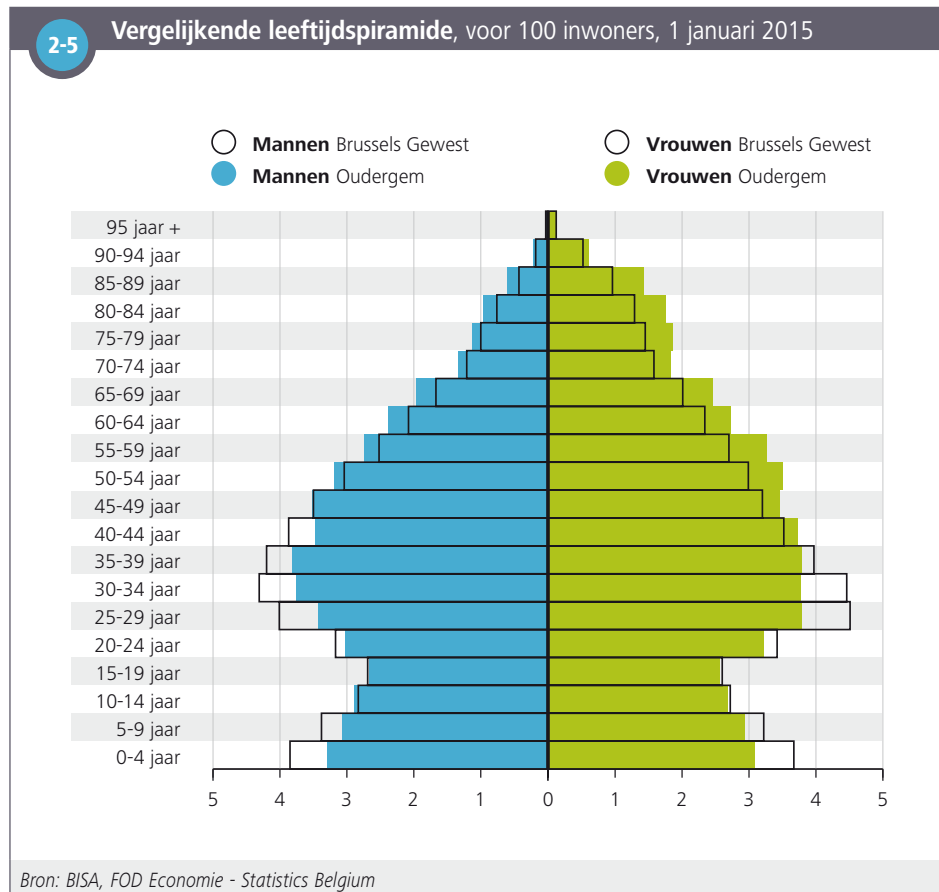
2-4	Indicatoren over de structuur van de bevolking, 1 januari 2005 en 2015			
	Oudergem		Brussels Gewest	
	2005	2015	2005	2015
Gemiddelde leeftijd totaal (jaar)	41,4	39,9	38,5	37,4
Gemiddelde leeftijd mannen (jaar)	39,1	37,9	36,7	36,1
Gemiddelde leeftijd vrouwen (jaar)	43,3	41,7	40,2	38,6
Verouderingsratio [65+/0-17] (%)	95,6	77,6	71,5	58,0
Afhankelijkheidsratio [(0-17)+(65+)]/(18-64) (%)	65,7	59,4	58,9	56,3
Senioriteitscoëfficiënt [80+/65+] (%)	32,0	35,1	30,4	32,5
Geslachtsverhouding (%)	88,1	90,3	92,4	95,1

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

³ Deze cijfers bevatten naast de immigratie (*in sensu stricto*) ook de veranderingen van register, de ambtshalve schrappingen en de herinschrijvingen na schrapping.

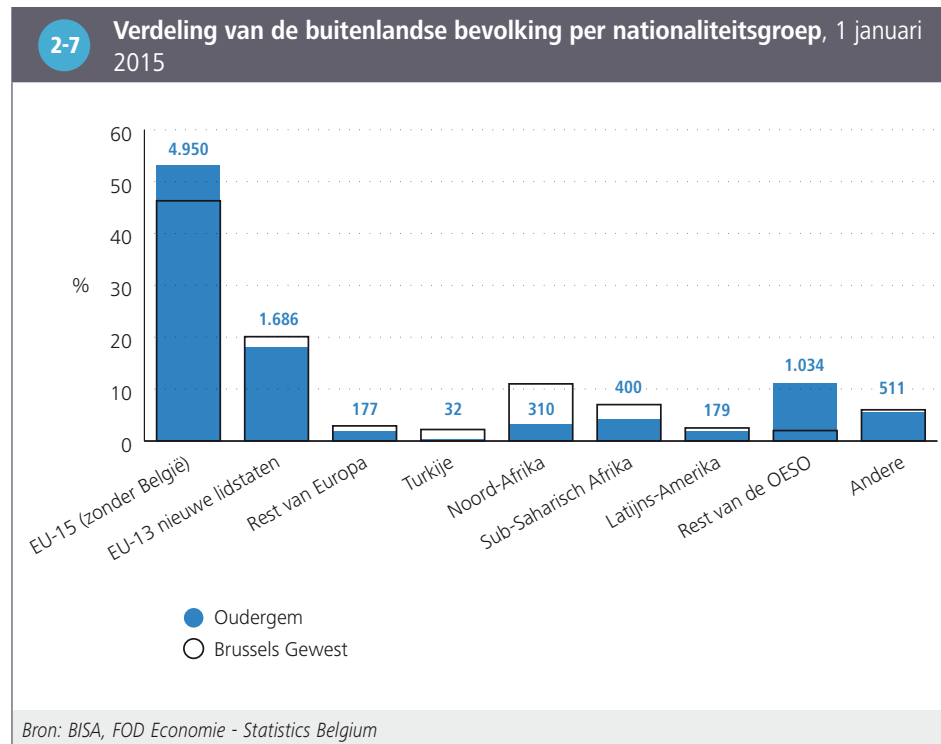
De eerste **vergelijkende leeftijdspiramide** toont dat Oudergem, in vergelijking met het hele Brussels Gewest, een oververtegenwoordiging kent van de bevolking ouder dan 40 jaar bij de vrouwen en ouder dan 50 bij de mannen en een ondervetegenwoordiging van de jongere leeftijdscategorieën, met uitzondering van de adolescenten **2-5**. De leeftijdscategorieën van 25 tot 35 jaar zijn sterk ondervetegenwoordigd, net als de heel jonge kinderen (< 10 jaar). Merk op dat het **totale vruchtbaarheidscijfer** (1,6) iets lager is dan het gewestelijk gemiddelde (1,9).

De **tweede leeftijdspiramide** toont duidelijk de verjonging van de Oudergemse bevolking tussen 2005 en 2015 **2-6**: terwijl in 2005 het hoog aantal ouderen tussen 70 en 85 jaar en het klein aantal kinderen en jongeren opviel, zien we dat de bevolkingsspiramide van 2015 een iets bredere basis (kinderen) en een breder midden (bevolking op actieve leeftijd) kent. Tussen 2005 en 2015 zien we een toename van de bevolking in alle leeftijdscategorieën jonger dan 70 jaar en tussen 85 en 89 jaar en een daling van de bevolking tussen 70 en 85 jaar

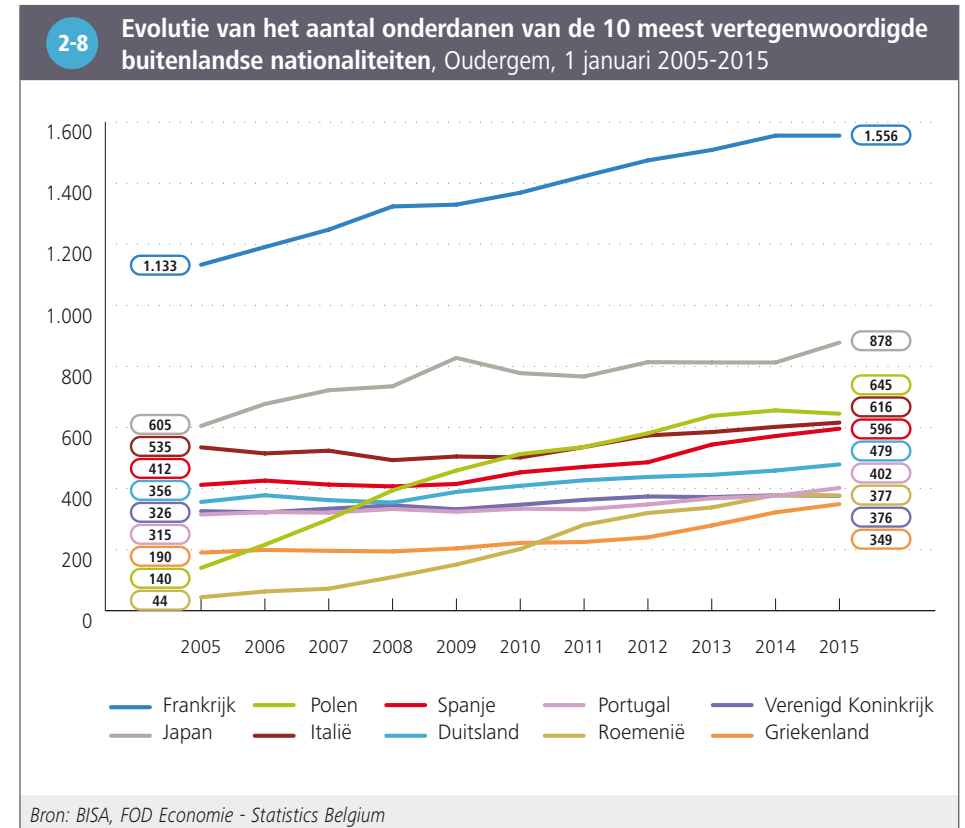

2.3. NATIONALITEITEN

Op 1 januari 2015 hadden 9 279 personen (28 % van de Oudergemse bevolking) een buitenlandse **nationaliteit**. Dit aandeel ligt lager dan het gewestelijk gemiddelde (34 %). Onder de Oudergemse bevolking met een buitenlandse nationaliteit, heeft 53 % een nationaliteit van de EU-15, wat opmerkelijk hoger is dan in het hele Brussels Gewest, 18 % heeft een nationaliteit van één van de nieuwe lidstaten (EU-13) en 11 % van een land uit de groep "rest van de OESO" (waaronder een grote groep onderdanen uit Japan, zie verder). De onderdanen uit EU-15 en uit de groep "rest van de OESO" zijn oververtegenwoordigd onder de bevolking met een buitenlandse nationaliteit, in tegenstelling tot de onderdanen uit een Afrikaans land (in het bijzonder Noord Afrika) die sterk ondervertegenwoordigd zijn in de gemeente ²⁻⁷.

Onder de bevolking met een buitenlandse nationaliteit, zijn de Fransen veruit het sterkst vertegenwoordigd in Oudergem in 2015, gevolgd door de Japanners en daarna de Polen ²⁻⁸. Het opvallend hoog aantal Japanners in Oudergem kan verklaard worden door de aanwezigheid van een Japanse basis- en secundaire school op het grondgebied van deze gemeente (sinds meer dan 30 jaar).

Het aantal Fransen groeide gestaag in de periode 2005-2015. De Polen kenden eveneens een sterke bevolkingsgroei, evenals het aantal Roemenen (wel in mindere mate). Deze opmerkelijke stijging is merkbaar in heel het Brussels Gewest en houdt verband met de toetreding van Polen (in 2004) en Roemenië (in 2007) tot de Europese Unie. Dit zorgde enerzijds voor een regularisatie van een groep personen die reeds aanwezig was op het Brussels grondgebied en anderzijds een nieuwe immigratiebeweging als gevolg van het

vrij verkeer van werknemers binnen de Europese Unie en door de creatie van nieuwe jobs in Brussel als Europese hoofdstad voor personen afkomstig uit één van de nieuwe lidstaten. Sinds 2013 is er in heel het Brussels Gewest een stagnering van het aantal Polen, wat verklaard kan worden door een toegenomen [circulaire migratie](#)⁴.

In vergelijking met andere gemeentes van het Gewest is de toename van het aantal personen met een Poolse of Roemeense nationaliteit in Oudergem wel beperkter.

2.4. HUISHOUDENS

Op 1 januari 2015 telde Oudergem 15 077 private huishoudens, dit zijn er 886 meer dan in 2005. In 2015 bestond 42 % van de huishoudens uit één persoon, 27 % uit twee personen en 32 % uit minimum drie personen (tegenover respectievelijk 44 %, 28 % en 28 % in 2005). Het aandeel éénpersoonshuishoudens daalde in die periode, terwijl het aandeel huishoudens met drie personen of meer steeg [2-9](#).

De gemiddelde **grootte** van de huishoudens in Oudergem (2,16) is in 2015 een klein beetje hoger dan deze van het Brussels Gewest (2,14).

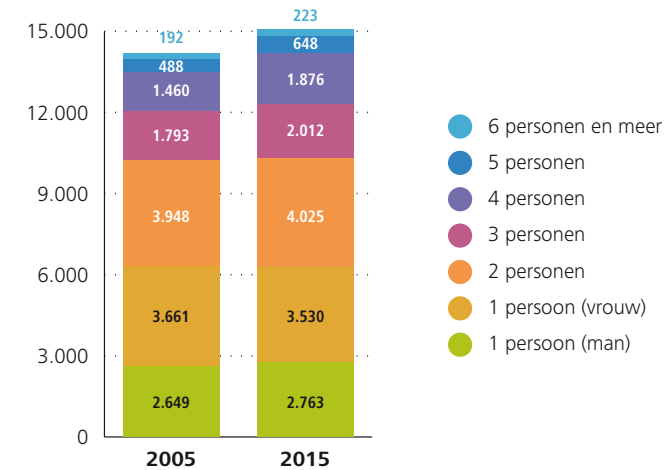
Oudergem kent relatief genomen minder alleenwonenden (42 % van de huishoudens) in vergelijking met het hele Brussels Gewest (47 %), en meer koppels [2-10](#). Zowel koppels zonder kinderen (19 %) als koppels met kinderen (25 %) zijn in Oudergem sterker vertegenwoordigd dan in het Gewest. Iets meer dan één op de tien huishoudens is alleenstaande ouder (11 %) en 85 % van deze alleenstaande ouders zijn vrouwen – deze verhouding is gelijkaardig aan die van het Gewest⁵.

4 Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2015), *Een demografische boom onder de loep: Roemenen, Polen en Bulgaren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Focus nr. 9, juni 2015.

5 Aangezien men maar op één plaats gedomicilieerd kan zijn en dit in geval van bilocatie voor de kinderen meestal bij de moeder is, wordt het aantal alleenstaande vaders onderschat.

2-9

Evolutie van het aantal private huishoudens per grootte, Oudergem, 1 januari 2005 en 2015

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

2-10

Aantal private huishoudens volgens type, 1 januari 2015

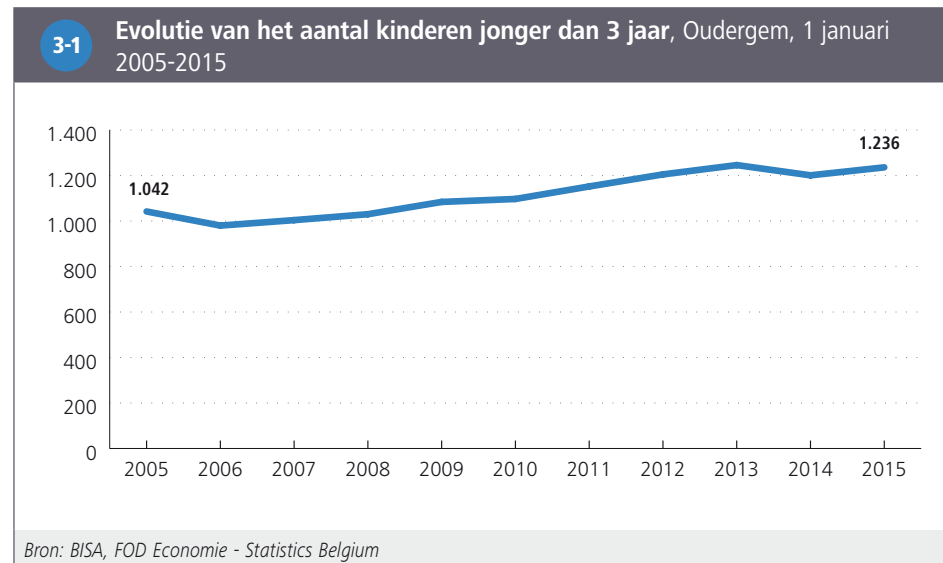
	Oudergem		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Alleenwonenden	6.281	41,7	252.404	46,5
Koppels zonder kinderen	2.844	18,9	82.157	15,1
<i>Gehuwden</i>	1.997	13,2	56.694	10,4
<i>Samenwonenden</i>	847	5,6	25.463	4,7
Koppels met kind(eren)	3.828	25,4	128.289	23,6
<i>Gehuwden</i>	2.940	19,5	104.484	19,3
<i>Samenwonenden</i>	888	5,9	23.805	4,4
Alleenstaande ouders	1.710	11,3	62.690	11,6
Andere types	414	2,7	17.130	3,2
Totaal	15.077	100,0	542.670	100,0

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

3. JONGE KINDEREN

3.1. EVOLUTIE VAN HET AANTAL KINDEREN JONGER DAN 3 JAAR

Op 1 januari 2015 telde Oudergem 1 236 kinderen jonger dan drie jaar, dit vertegenwoordigt 3,8 % van de totale bevolking (tegenover 4,6 % in het Brussels Gewest). Het aantal kinderen van deze leeftijd steeg de afgelopen tien jaar met 19 %, een significant maar trager groeiritme dan voor het hele Brussels Gewest (+25 %) ³⁻¹.

3.2. KINDEROPVANG: DEKKINGSGRAAD EN TOEGANKELIJKHEID

De **dekkingsgraad** de kinderopvang ligt met 57 % bijzonder hoog in Oudergem, met op 31 december 2014 meer dan één plaats voor twee kinderen (jonger dan 3 jaar), tegenover één plaats voor drie kinderen op het niveau van het hele Brussels Gewest ³⁻². Hoewel de dekkingsgraad in Oudergem een dalende tendens vertoont (komende van 67 % in 2006), blijft het toch één van de hoogste van de Brusselse gemeenten. Deze daling trad vooral op tussen 2008 en 2012, als gevolg van een combinatie van een sterke stijging van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar in Oudergem (+175 kinderen) en een daling van het aantal opvangplaatsen (-51 plaatsen).

Op 31 december 2014 tellen we in totaal 704 plaatsen in de kinderopvang in Oudergem **3-3**. Het gaat hier om alle plaatsen, waarvan sommigen zijn voorbehouden voor kinderen van het personeel van ondernemingen of instellingen, die niet noodzakelijk in het Brussels Gewest wonen. Net als in de meeste Brusselse gemeenten gaat het hoofdzakelijk om plaatsen in de groepsoptvang (98 %). Er zijn relatief weinig gezinsopvang (onthaalouders) in het Gewest.

Wanneer we de opvangplaatsen die gereserveerd zijn voor bepaalde categorieën (bijvoorbeeld kinderdagverblijven die verbonden zijn aan een bedrijf of die enkel kinderen opvangen van bepaalde nationaliteiten of religieuze groepen) buiten beschouwing laten, en enkel rekening houden met opvangplaatsen waarvoor het tarief berekend wordt in functie van het inkomen van de ouders, bedraagt de dekkingsgraad nog 29 % in Oudergem (tegenover 20 % in het Brussels Gewest). Dit betekent bijna één plaats voor drie kinderen die **toegankelijk** is voor iedereen met een inkomenstarief.

3-3 Kinderopvang voor kinderen jonger dan 3 jaar en toegankelijkheid, 31 december 2014		
	Oudergem	Brussels Gewest
Kinderopvang		
Aantal kinderopvangplaatsen in collectieve opvang	688	17.408
Aantal kinderopvangplaatsen in gezinsopvang	16	573
Totaal aantal kinderopvangplaatsen	704	17.981
Toegankelijkheid		
Aantal kinderopvangplaatsen voor 100 kinderen jonger dan 3 jaar	57,0	33,4
Aantal kinderopvangplaatsen (aan het inkomen gekoppeld tarief en toegankelijk voor iedereen) voor 100 kinderen jonger dan 3 jaar	29,2	19,9
Aandeel kinderopvangplaatsen (aan het inkomen gekoppeld tarief) in het totaal aantal plaatsen (%)	64,1	70,8
<i>Bron: BISA, ONE, Kind en Gezin, FOD Economie - Statistics Belgium</i>		

4. ONDERWIJS

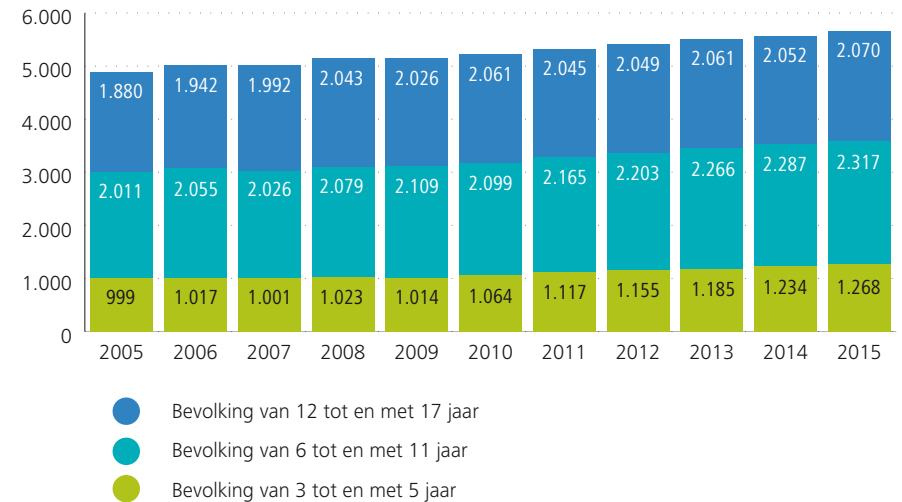
4.1. EVOLUTIE VAN DE BEVOLKING VAN 3 TOT EN MET 17 JAAR

Tussen 2005 en 2015 steeg het aantal kinderen (3-17 jaar) in Oudergem ⁴⁻¹. Het aandeel kinderen in de totale bevolking blijft echter wel stabiel in deze periode. De 3-5 jarigen, de 6-11 jarigen en de 12-17 jarigen vertegenwoordigen in 2015 respectievelijk 4 %, 7 % en 6 % van de totale bevolking.

Merk op dat de bevolkingscijfers die weergegeven zijn in de figuur ⁴⁻¹ enkel betrekking hebben op de officiële bevolking, en dat bepaalde kinderen (waarvan de ouders bijvoorbeeld ingeschreven zijn in het Wachtregister of die zonder wettig verblijf in het land verblijven) die hier wel schoollopen niet meegeteld worden. Deze kinderen worden daarentegen wel mee opgenomen in de gegevens over de schoolbevolking (zie volgende paragraaf). Daarnaast telt de schoolbevolking ook leerlingen van ouder dan 17 jaar. Daartegenover zijn er ook kinderen die wel in de officiële bevolkingscijfers voorkomen maar die we niet terugvinden in de schoolbevolking. Deze schoolbevolking telt immers enkel de kinderen die school lopen in een school van de Franse of Vlaamse gemeenschap. Alles bij elkaar telt Oudergem meer kinderen in de officiële bevolkingscijfers dan onder de schoolbevolking.

4-1

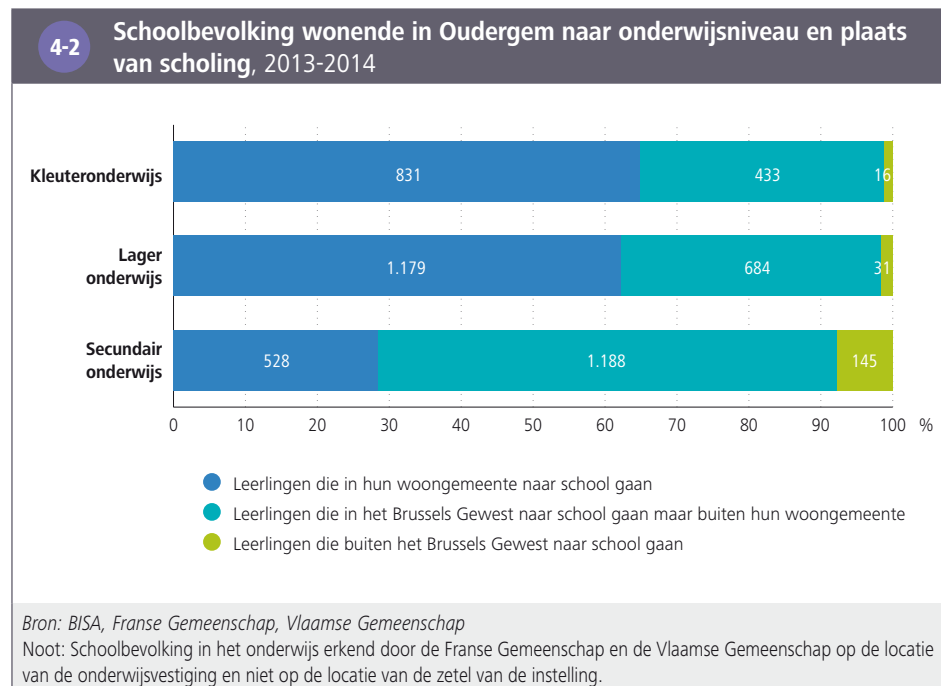
Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar, Oudergem, 1 januari 2005-2015

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

4.2. SCHOOLBEVOLKING: ONDERWIJSNIVEAU, PLAATS VAN SCHOLING EN ONDERWIJSVORM

In de loop van het schooljaar 2013-2014 waren respectievelijk 1 280, 1 894 en 1 860 kinderen die in Oudergem wonen ingeschreven in het kleuter, lager en secundair onderwijs (erkend door de Vlaamse of Franse Gemeenschap⁶). Van de leerlingen van de kleuterschool en de lagere school loopt ongeveer twee derde van de in Oudergem wonende kinderen ook in Oudergem zelf school, bij de leerlingen van het secundair is dat minder dan een derde **4-2**.

In vergelijking met het hele Brussels Gewest volgen de leerlingen van het secundair onderwijs die in Oudergem wonen vaker algemeen onderwijs, ten koste van het technisch- en vooral beroepsonderwijs: respectievelijk 42,5 %, 15 % en 7,5 % van de Oudergemse leerlingen zitten in het algemeen, technisch en beroepsonderwijs tegenover 29 %, 17 % en 16 % van alle leerlingen woonachtig in het Brussels Gewest **4-3**. Het aandeel leerlingen in het buitengewoon onderwijs (lager en secundair onderwijs) ligt lager in Oudergem (3,7 %) dan in het hele Brussels Gewest (4,6 %).

4-3 Verdeling van de schoolbevolking in het leerplichtonderwijs (woonplaats) naar onderwijsniveau en onderwijsvorm, 2013-2014

	Oudergem		Brussels Gewest
	Aantal	% in het niveau	% in het niveau
Lager onderwijs			
Lager onderwijs	1.804	95,2	94,5
Buitengewoon basisonderwijs	90	4,8	5,5
Totaal lager onderwijs	1.894	100,0	100,0
Secundair onderwijs			
Secundair onderwijs 1 ^{ste} graad	590	31,7	33,7
Secundair onderwijs 2 ^{de} en 3 ^{de} graad (en 4 ^{de} graad voor de Franse Gemeenschap)			
<i>Algemeen secundair onderwijs</i>	790	42,5	29,2
<i>Technisch secundair onderwijs</i>	283	15,2	16,9
<i>Kunstsecundair onderwijs</i>	8	0,4	0,4
<i>Beroepssecundair onderwijs</i>	140	7,5	16,1
Buitengewoon secundair onderwijs	49	2,6	3,7
Totaal secundair onderwijs	1.860	100,0	100,0

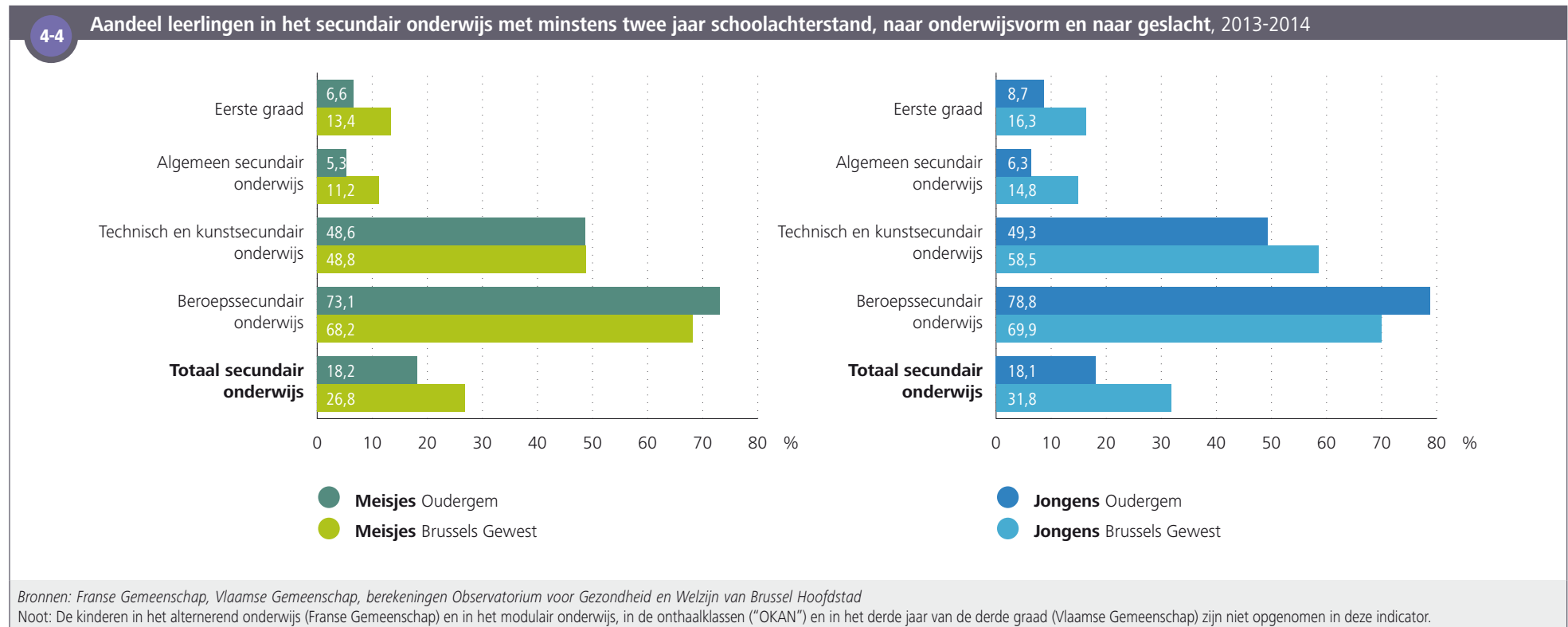
Bron: BISA, Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap
 Noot: De gegevens van de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap zijn per onderwijsvorm gehergroepeerd.

⁶ Leerlingen die onderwijs volgen binnen een school die niet erkend is door de overheid (Europese of internationale scholen, privé-scholen die niet officieel erkend zijn door één van de twee Gemeenschappen, thuisonderwijs) zijn dus niet opgenomen in deze statistieken.

4.3. SCHOOLACHTERSTAND

Het aandeel leerlingen met een **schoolachterstand** (van twee jaar of meer) houdt sterk verband met de onderwijsvorm en dit zowel in Oudergem als in het hele Brussels Gewest. Het aandeel leerlingen met schoolachterstand ligt het hoogst in het beroepssecundair onderwijs, daarna volgt het technisch en kunstsecundair onderwijs en ten slotte het algemeen onderwijs. Voor al deze richtingen hebben jongens vaker een schoolachterstand dan meisjes. Deze vaststellingen gelden zowel in Oudergem als in het hele Brussels Gewest.

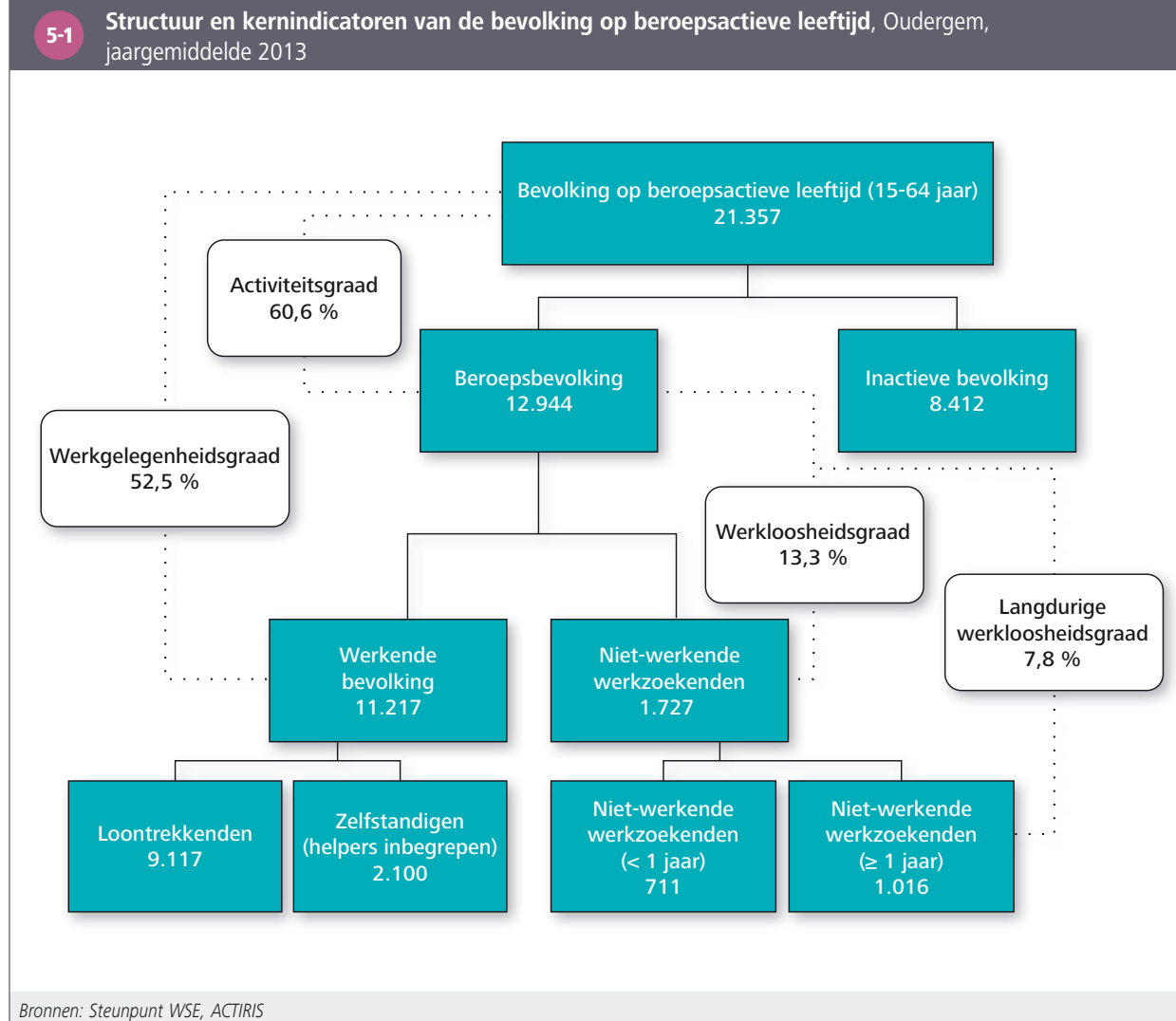
Het aandeel leerlingen met een schoolachterstand in het secundair onderwijs (alle onderwijsvormen samen) ligt veel lager in Oudergem dan in het hele Brussels Gewest. Wanneer men echter opsplitst naar onderwijsvorm en -niveau zien we dat voor het beroepssecundair onderwijs in Oudergem het aandeel kinderen met schoolachterstand hoger ligt in vergelijking met het hele Brussels Gewest. Bij de andere onderwijsvormen en in de eerste graad is dit omgekeerd **4-4**.

5. ARBEIDSMARKT

5.1. SOCIO-ECONOMISCHE POSITIE VAN DE BEVOLKING

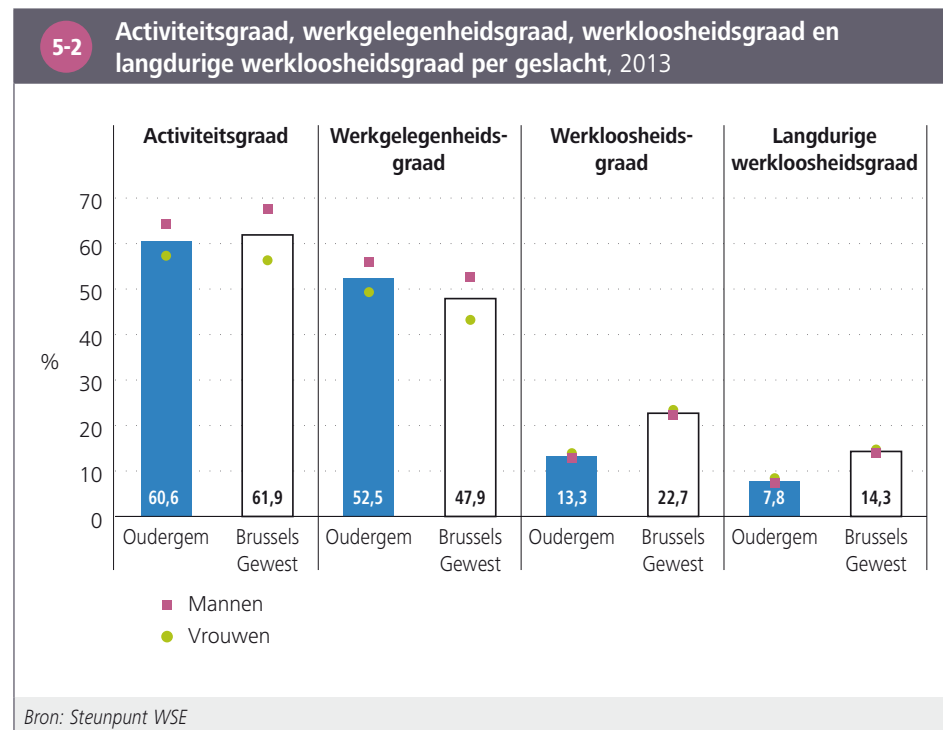
In 2013 was 61% van de 21.357 personen op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) in Oudergem actief op de arbeidsmarkt (=beroepsbevolking). Onder hen, heeft bijna negen op tien een job, en is iets meer dan één op de tien ingeschreven bij Actiris als "niet-werkende werkzoekende" (NWWZ). Onder deze NWWZ is meer dan de helft al minstens één jaar lang werkloos ⁵⁻¹ 7.

7 In dit hoofdstuk worden de beroepsbevolking en de werkende bevolking onderschat omdat de personen die in de Europese en internationale instellingen werken, zeelui bij de koopvaardij, huishoudelijk personeel en zwartwerkers niet in rekening worden gebracht.

5.2. ACTIVITEITS-, WERKGELEGENHEIDS- EN WERKLOOSHEIDSGRAAD

De **activiteitsgraad** bij mannen ligt in Oudergem lager dan in het Brussels Gewest, bij vrouwen daarentegen iets hoger. Binnen de **beroepsbevolking**, ligt de **werkloosheidsgraad** (totale en werkloosheid van lange duur⁸) in Oudergem significant lager dan in het Brussels Gewest, zowel bij mannen als vrouwen. Tenslotte ligt de **werkgelegenheidsgraad** hoger in Oudergem, zowel bij mannen als bij vrouwen. Voor alle indicatoren, buiten de langdurige werkloosheidsgraad, zijn de genderongelijkheden kleiner in Oudergem dan in het Brussels Gewest **5-2**.

De Oudergemse **jongeren** (15-24 jaar) kennen een lagere **activiteitsgraad** dan op gewestelijk niveau. Voor de Oudergemse jongeren die zich wel aanbieden op de arbeidsmarkt is de toegang tot werk gemakkelijker in vergelijking met de jongeren in het hele Brusselse Gewest: hun **werkloosheidsgraad** ligt lager dan deze van het Gewest, maar blijft met 28 % wel hoog. Bij de 25-49 jarigen is de activiteitsgraad in Oudergem bijna gelijk aan die in het Gewest, hun werkloosheidsgraad is daarentegen bijna de helft van deze van het Brussels Gewest. Bij de oudste leeftijdsgroep op actieve leeftijd (50-64 jarigen) ligt de activiteitsgraad hoger in Oudergem dan in het hele Brussels Gewest, terwijl de werkloosheidsgraad duidelijk lager is **5-3**.

5-3 Activiteitsgraad, werkgelegenheidsgraad en werkloosheidsgraad per leeftijdsgroep, 2013

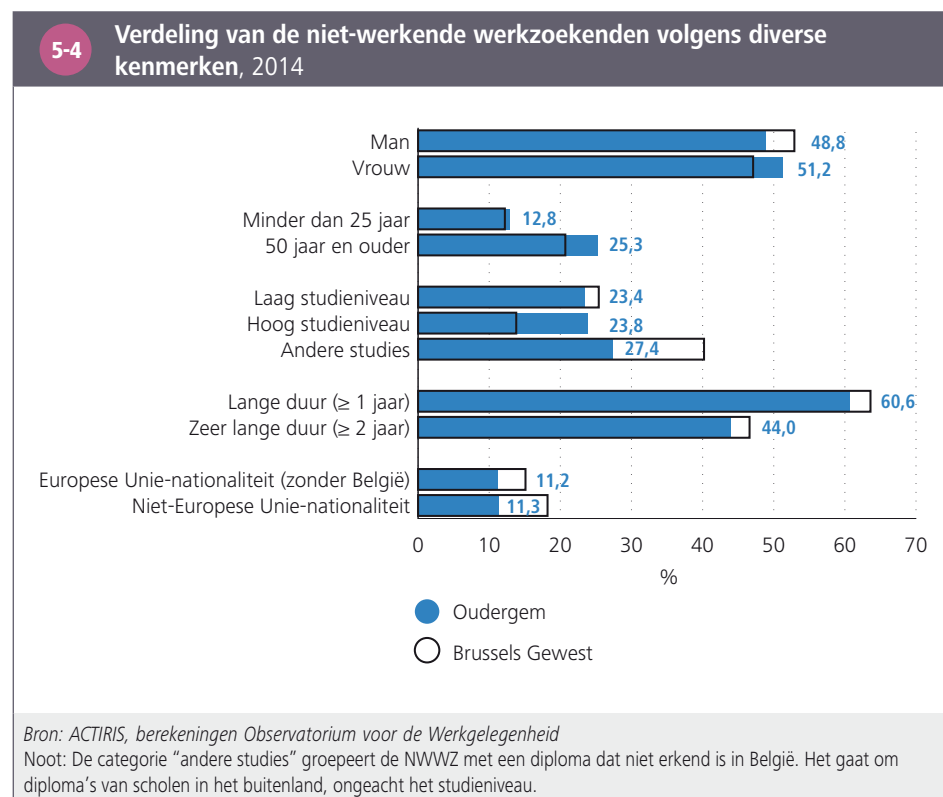
	Activiteitsgraad (%)		Werkgelegenheidsgraad (%)		Werkloosheidsgraad (%)	
	Oudergem	Brussels Gewest	Oudergem	Brussels Gewest	Oudergem	Brussels Gewest
15 tot 24 jaar	23,3	28,7	16,8	18,3	28,1	36,3
25 tot 49 jaar	72,1	73,1	63,1	57,1	12,4	21,9
50 tot 64 jaar	61,4	58,8	54,1	42,1	11,9	20,1
Totaal	60,6	61,9	52,5	47,9	13,3	22,7

Bron: Steunpunt WSE

⁸ De langdurige **werkloosheidsgraad** stemt overeen met het aantal personen dat een jaar of meer werkloos is ten opzichte van de **beroepsbevolking**.

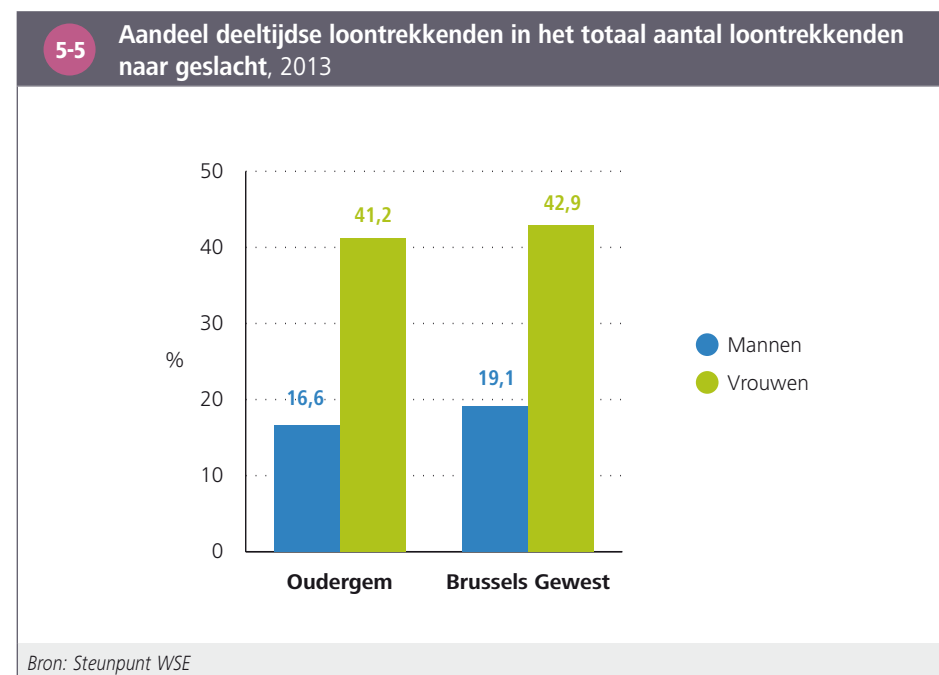
5.3. PROFIEL VAN DE NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

Het profiel van de **niet-werkende werkzoekenden** (NWWZ) in Oudergem verschilt met die van het hele Brussels Gewest, wat mede een verklaring kan zijn van de lagere **werkloosheidsgraad** in Oudergem. Het grootste verschil is vast te stellen op het vlak van diploma: in verhouding zijn er in Oudergem meer NWWZ met een diploma hoger onderwijs dan in het Brussels Gewest. Het aandeel personen met een diploma dat niet erkend is in België (categorie "andere studies") ligt in Oudergem veel lager. Naast het hoger opleidingsniveau, zijn de werklozen in Oudergem vaker vrouwen, ouder dan 50 en met Belgische nationaliteit in vergelijking met het hele gewest. Daarenboven is de werkloosheid vaker van kortere duur in Oudergem **5-4**.

5.4. DEELTIJDSE WERKNEMERS

In het algemeen werken vrouwen vaker deeltijds dan mannen, dit geldt zowel in Oudergem als in het hele Brussels Gewest. In Oudergem komt in vergelijking met het Brussels Gewest deeltijds werken net iets minder vaak voor, dit zowel bij mannen (17 % tegenover 19 %) als bij vrouwen (41 % tegenover 43 %) **5-5**.

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

6.1. BINNENLANDSE WERKGELEGENHEID

Wanneer we kijken naar de [binnenlandse werkgelegenheid](#), werkten in 2013 2 254 zelfstandigen en 16 165 **loontrekkenden** op het grondgebied van de gemeente Oudergem (ongeacht hun woongemeente), dit vertegenwoordigt respectievelijk 2,8 % en 2,7 % van de zelfstandigen en werknemers die werken op het grondgebied van het hele Brussels Gewest.

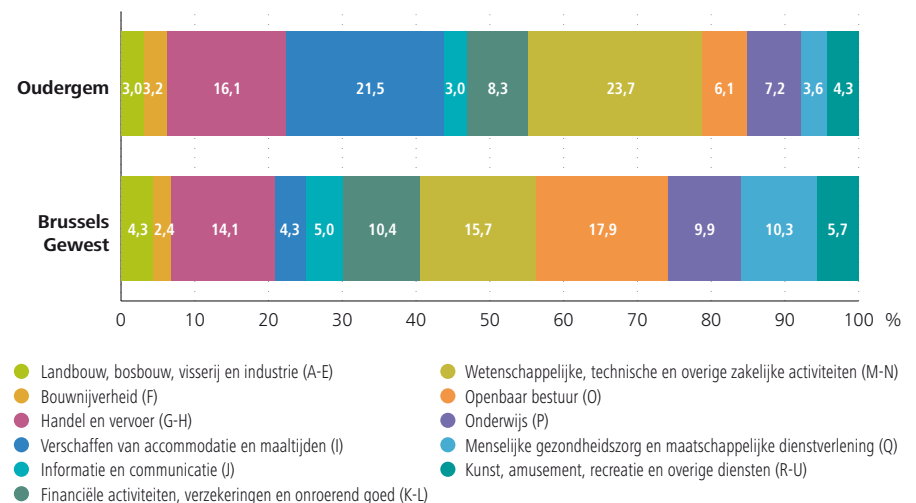
In Oudergem valt het op dat het aandeel arbeidsplaatsen voor arbeiders op haar grondgebied dubbel zo hoog is dan het aandeel voor het hele Brussels Gewest (41 % ten opzichte van 20 %) **6-1**. Van deze arbeidsplaatsen voor arbeiders wordt de helft ingenomen door vrouwen, wat zorgt voor een sterke vertegenwoordiging van vrouwelijke arbeiders in de totale tewerkstelling in Oudergem: 20,5 % van het totale aantal arbeidsplaatsen gaat naar vrouwelijke arbeiders (in het Brussels Gewest is dit slechts 8,5 %). Dit heeft te maken met de sterke aanwezigheid van de sectoren "verschaffen van accommodatie en maaltijden" en "administratieve en ondersteunende diensten", dat voor een deel verklaard wordt door een statistische scheefftrekking (zie verder).

6-1 Aantal arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling per geslacht en statuut, 31 december 2013		
	Oudergem	Brussels Gewest
Aantal arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling	17.342	621.821
Verdeling naar geslacht (in % van het totaal)		
Man	49,7	49,8
Vrouw	50,3	50,2
Verdeling naar statuut (in % van het totaal)		
Arbeider	41,1	20,2
Bediende	50,8	60,8
Ambtenaar	8,1	19,1

Bron: RSZ, berekeningen BISA

De verdeling van de arbeidsplaatsen naar **activiteitstak** **6-2** toont dat de sector "zakelijke activiteiten" de belangrijkste sector is inzake werkgelegenheid in de gemeente (goed voor bijna een vierde van de arbeidsplaatsen, een duidelijk hoger aandeel dan op niveau van het Gewest). Binnen deze sector, nemen de administratieve en ondersteunende diensten (waaronder ook de bedrijven die werken met dienstencheques) een belangrijke plaats in. In Oudergem zijn inderdaad enkele hoofdzetels van grote dienstenchequebedrijven gevestigd, meer bepaald IL&C en Servi-Home, dit verklaart voor een deel het hoge aandeel arbeidsplaatsen voor vrouwen met een arbeidersstatuut op het grondgebied van Oudergem.

6-2 Verdeling van het aantal arbeidsplaatsen per activiteitssector, 31 december 2013

Bron: RSZ, berekeningen BISA

De tweede belangrijkste sector, in termen van arbeidsplaatsen, is deze van de horeca (een vijfde van de arbeidsplaatsen). Dit wordt voornamelijk verklaard door de aanwezigheid van de hoofdzetel van Sodexho in de gemeente tot 2014 (sinds 1 januari 2015 is de hoofdzetel elders gelokaliseerd).

Het valt op te merken dat voor in het bijzonder de interimsector, de schoonmaaksector en de bedrijfsrestaurants de werknemers mogelijk een tijdelijke en/of veranderbare arbeidsplaats hebben, waardoor de effectieve plaats van tewerkstelling vaak niet gekend is. In de gedecentraliseerde cijfers van de RSZ worden zij toegewezen aan de vestiging van waaruit zij hun instructies ontvangen. Gezien de aanwezigheid van een aantal grote ondernemingen uit deze sectoren op het grondgebied in Oudergem, leidt dit tot een overschatting van het aandeel arbeidsplaatsen in deze sectoren.

Tot slot heeft Oudergem verhoudingsgewijs minder jobs in de sector "openbaar bestuur" en de sector "menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening" **6-2**.

6.2. ONDERNEMINGEN

De hier weergegeven statistieken over het **aantal ondernemingen**, gaan enerzijds over **btw-plichtige ondernemingen** (waarbij enkel de maatschappelijke zetel van de bedrijven wordt geteld) en anderzijds over de **lokale vestigingseenheden** van de ondernemingen (exploitatiezetels van de ondernemingen met minstens één werknemer die aangegeven is bij de RSZ)⁹.

Op 31 december 2013 telde Oudergem 930 **lokale vestigingseenheden** op haar grondgebied, goed voor 2,7 % van alle ondernemingseenheden in het hele Brussels Gewest. Als we kijken naar de grootte van de ondernemingen (in termen van aantal werknemers), dan zijn er in Oudergem in verhouding iets meer middelgrote ondernemingen dan in het Brussels Gewest en iets minder kleine en grote ondernemingen **6-3**.

⁹ Het aantal **btw-plichtige ondernemingen** is bijna altijd hoger dan het aantal **lokale vestigingseenheden** in een gemeente. Dat is te wijten aan het feit dat de statistieken van de ondernemingen die btw-plichtig zijn, ondernemingen vermelden die geen enkele werknemer aangeven bij de RSZ, wat het geval is voor een groot aantal zelfstandigen. Deze ondernemingen zonder werknemers, worden niet in de statistieken over de lokale vestigingseenheden vermeld.

6-3 Aantal lokale vestigingseenheden volgens grootte, 31 december 2013		
	Oudergem	Brussels Gewest
Totale aantal lokale vestigingseenheden	930	34.881
Verdeling naar grootteklasse in aantal werknemers (in % van het totaal)		
1 tot 9 werknemers	74,8	78,2
10 tot 49 werknemers	19,1	16,6
50 tot 199 werknemers	4,7	3,8
200 werknemers en meer	1,3	1,4
<i>Bron: RSZ, gedecentraliseerde gegevens, berekeningen BISA</i>		
<i>Noot: Locatie volgens de zetel van de lokale vestigingseenheid.</i>		

Op 31 december 2014 hadden 2 683 **btw-plichtige ondernemingen** hun hoofdzetel in Oudergem (2,8 % van het totaal aantal btw-plichtige ondernemingen in het Brussels Gewest).

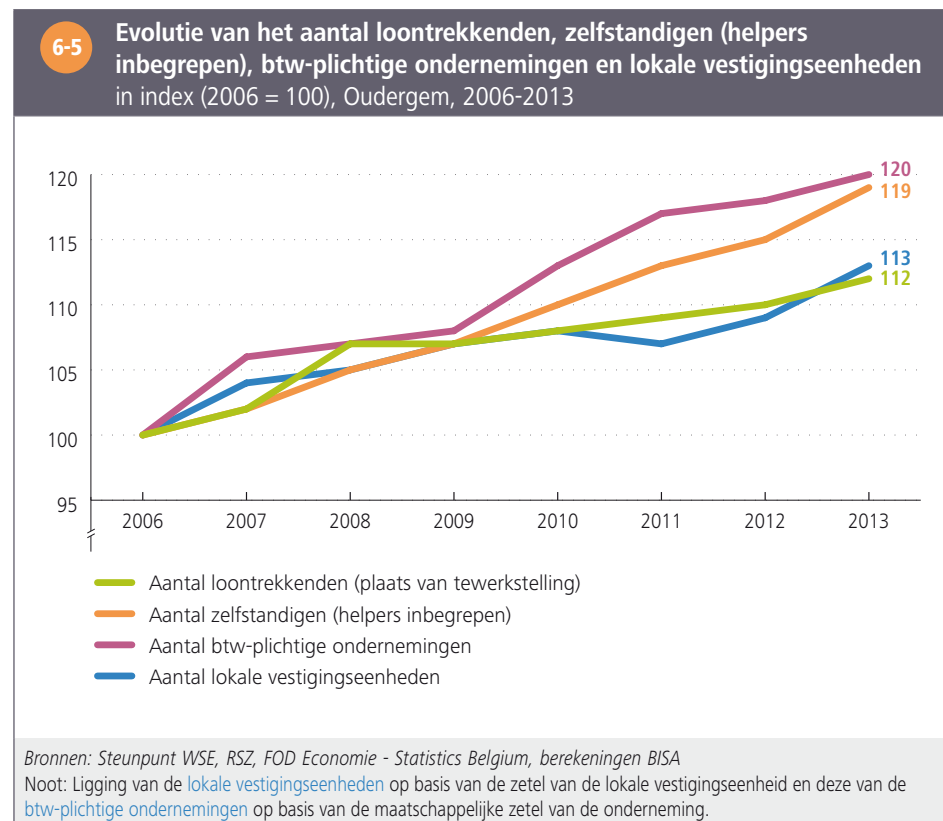
Tussen 2010 en 2014 ligt de gemiddelde jaarlijkse **oprichtingsratio** iets lager in Oudergem dan in het hele Brussels Gewest (10,5 voor 100 bedrijven in Oudergem tegenover 12 in het Brussels Gewest). De gemiddelde jaarlijkse **stopzettingsratio** ligt eveneens iets lager (gemiddeld 7 stopzettingen op 100 bedrijven per jaar in Oudergem, tegenover 8 op 100 in het Brussels Gewest) **6-4**.

De gemiddelde jaarlijkse **faillissementsratio** (vertegenwoordigt slechts een deel van de stopzettingen) is in Oudergem (1,2 op 100 bedrijven) slechts de helft van deze van het Brussels Gewest.

6-4 Demografisch verloop van de ondernemingen		
	Oudergem	Brussels Gewest
Aantal btw-plichtige ondernemingen op 31 december 2014	2.683	94.436
Gemiddelde jaarlijkse oprichtingsgraad van btw-plichtige ondernemingen (2010-2014) (%)	10,5	12,0
Gemiddelde jaarlijkse stopzettingsgraad van btw-plichtige ondernemingen (2010-2014) (%)	7,3	8,3
Gemiddelde jaarlijkse faillissementsgraad van ondernemingen (2010-2014) (%)	1,2	2,6
<i>Bron: FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA</i>		
<i>Noot: Locatie volgens de maatschappelijke zetel van de wettelijke eenheid. De verschillende percentages stemmen overeen met de jaarlijkse gemiddelde percentages voor de periode 2010-2014.</i>		

6.3. EVOLUTIE 2004-2013

De evolutie van het aantal loontrekkenden en de lokale vestigingsseenheden lopen in de periode 2006-2013 gelijk in Oudergem: beide kennen een lichte stijging **6-5**. Daarnaast is er een positieve evolutie van het aantal btw-plichtige ondernemingen. Tot slot steeg ook het aantal zelfstandigen (inclusief helpers) in Oudergem met 19 % over deze periode, dit is wel minder dan de stijging die werd opgetekend in het hele Brussels Gewest (28 %).

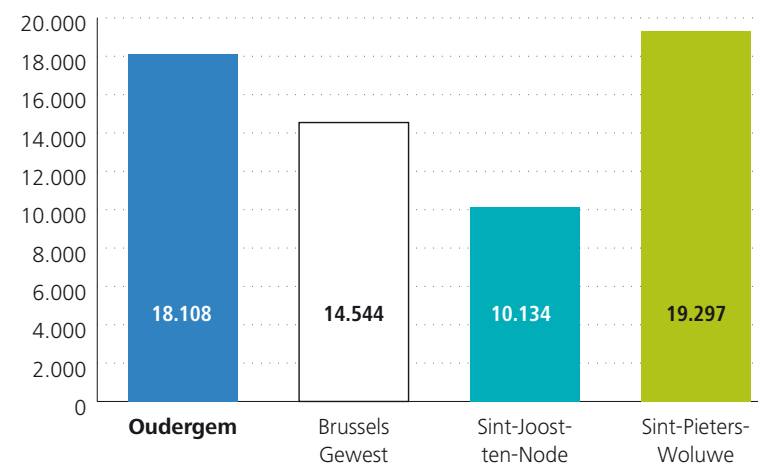
7. INKOMENS

7.1. FISCALE INKOMENS

Op basis van de [fiscale statistieken](#) en rekening houdend met de samenstelling van de huishoudens, bedraagt het [gemiddeld inkomen](#)¹⁰ in 2012 18 108 euro in Oudergem, ofwel 25 % hoger dan het gewestelijk gemiddelde. Sint-Joost-ten-Node is de gemeente met het laagste gemiddeld inkomen en Sint-Pieters-Woluve de gemeente met het hoogste ⁷⁻¹.

7-1

Gemiddeld inkomen na belastingen per gewijzigde verbruikseenheid in euro, inkomens 2012

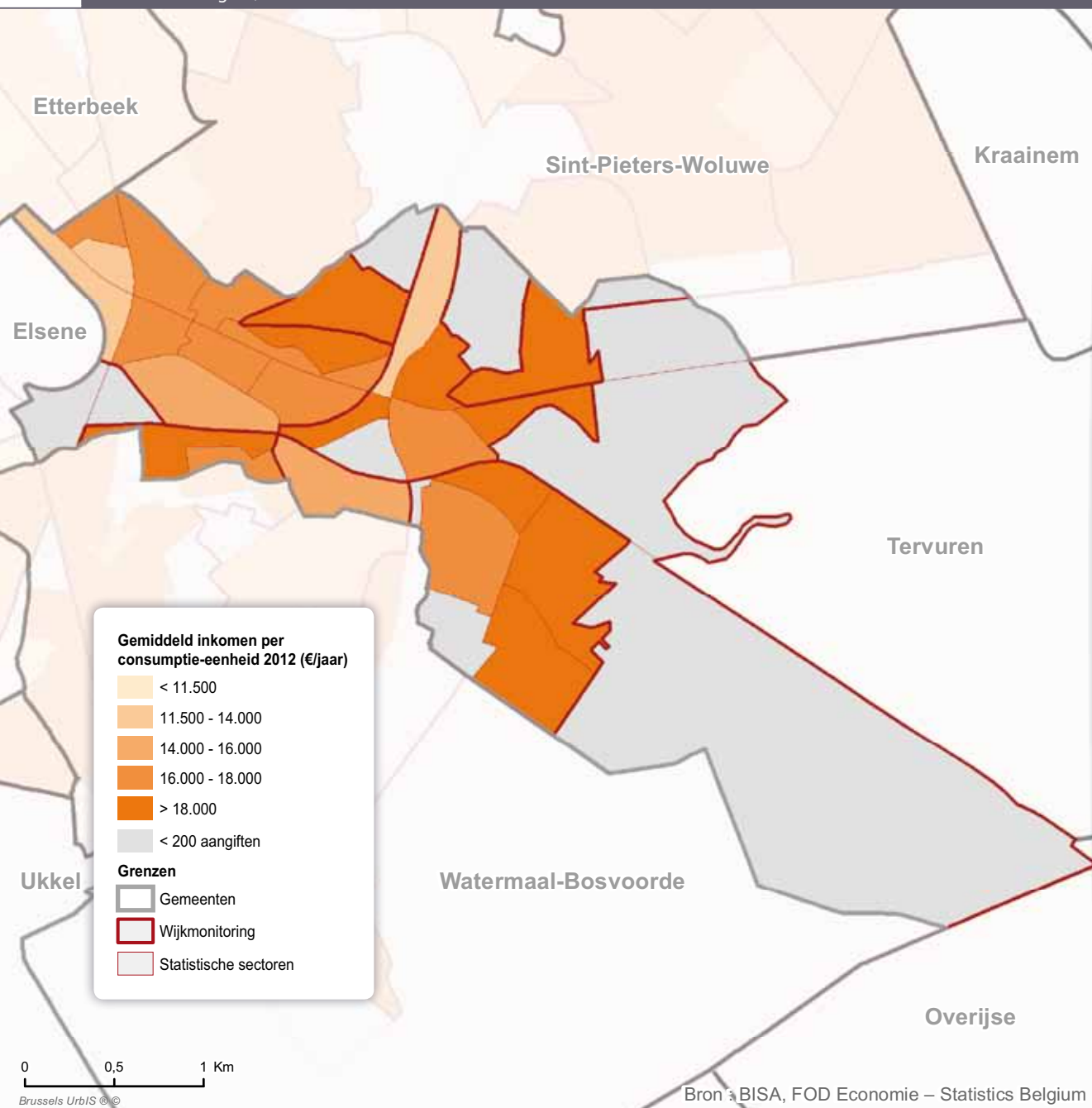

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

¹⁰ Het gaat hier om het [gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid \(GVE\)](#) (na belastingen), zie woordenlijst.

7-2

Gemiddeld inkomen na belastingen per gewijzigde verbruikseenheid per statistische sector in euro, Oudergem, inkomens 2012

Enkele statistische sectoren in Oudergem hebben een veel lager **gemiddeld inkomen** dan het gemeentelijk gemiddelde, het gaat enerzijds om de **statistische sectoren** Triomflaan (11 654 euro) en de Industrielaan (12 885 euro) nabij de universitaire campus (die op grondgebied Elsene ligt) en anderzijds om Vorstlaan Noord (12 811 euro) **7-2**. In bepaalde statistische sectoren waar er een belangrijk aandeel sociale woningen is, zoals de statistische sector Transvaal en in mindere mate Lammerendries, vindt men lagere inkomens in vergelijking met het gemiddeld inkomen van de gemeente, maar ze liggen wel nog altijd hoger dan het gewestelijk gemiddelde. Putdaal, gelegen in het oosten van de gemeente grenzend aan het Zoniënwood, is de statistische sector met het hoogste gemiddeld inkomen (28 756 euro).

De **inkomensongelijkheid**, weergegeven aan de hand van de **Gini-coëfficiënt**¹¹, ligt iets hoger in Oudergem dan gemiddeld voor de 19 gemeenten **7-3**.

7-3

Gini-coëfficiënt, fiscale inkomens 2012

	Oudergem	Gemiddelde van de 19 gemeenten
Gini-coëfficiënt - Totaal netto belastbaar inkomen	0,50	0,46
Gini-coëfficiënt - Inkomen na belastingen	0,43	0,39

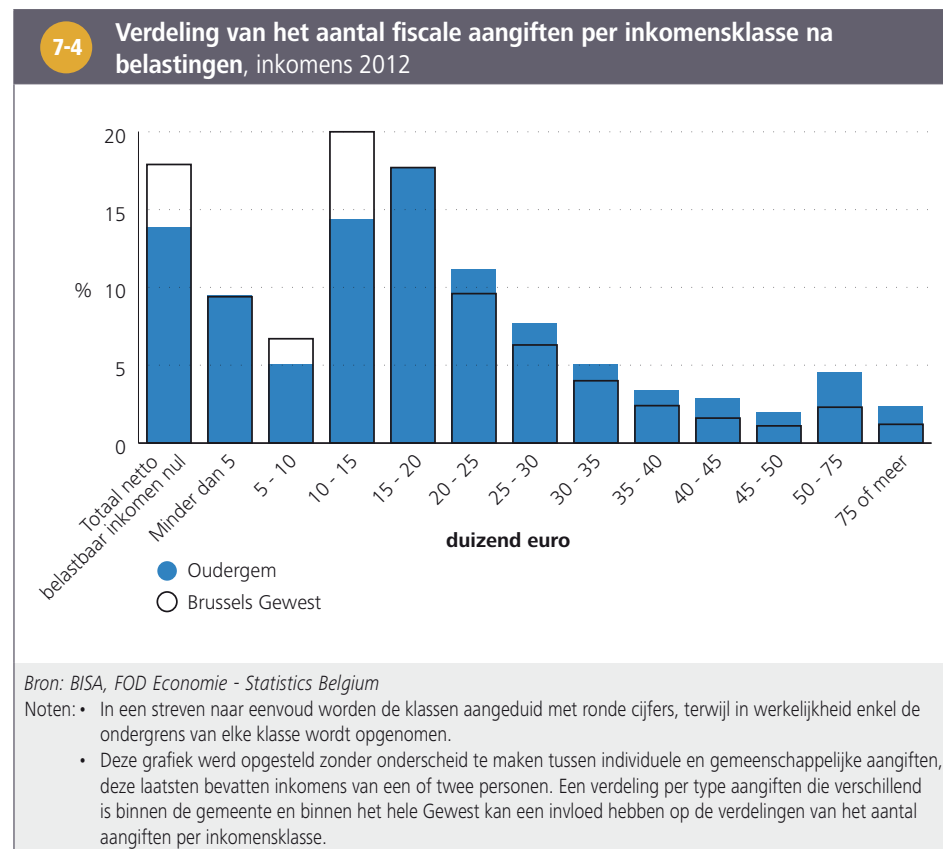
Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

11 De hier voorgestelde **Gini-coëfficiënt** wordt berekend op basis van de fiscale statistieken en moet onderscheiden worden van deze berekend door Statistics Belgium op basis van de gegevens van de SILC enquête.

Oudergem kent in vergelijking met het hele Brussels Gewest een oververtegenwoordiging van de inkomensklassen hoger dan 20 000 euro. Er is een opvallend hoger aandeel aangiften in de inkomensklasse 50 000-75 000 euro, wat mede de iets hogere **Gini-coëfficiënt** kan verklaren. Aangiften in de inkomensklassen 10 000-15 000 euro zijn in Oudergem op hun beurt ondervertegenwoordigd ten opzichte van het Gewest **7-4**.

Het aandeel aangiften waar geen belastbaar inkomen wordt aangegeven (netto belastbaar inkomen gelijk aan nul), ligt lager in Oudergem dan in het Brussels Gewest.

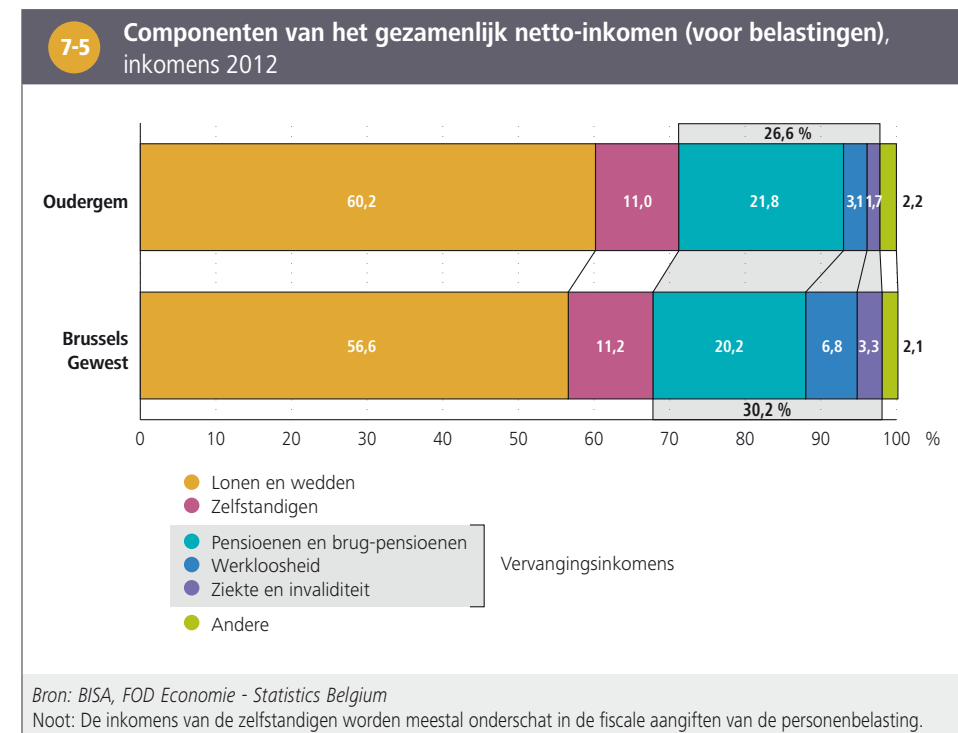
De **aangiften** waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, zijn van personen met vrijgestelde inkomens of die geen enkel inkomen aangeven aan de personenbelasting. Het kan gaan om personen die niet-belastbare sociale uitkeringen (zoals het **leefloon**) ontvangen, internationale ambtenaren, bepaalde studenten, bepaalde zelfstandigen of personen die inderdaad geen enkel inkomen hebben.

Deze categorieën van belastingplichtigen kunnen in bepaalde gevallen ook in de inkomensklassen lager dan 10 000 euro staan. Deze inkomensklassen moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, gezien de vertekeningen die inherent zijn aan de **fiscale statistiek**¹².

De verdeling van de fiscale inkomens naar **inkomensbron** (vóór belastingen) weerspiegelt de relatief gunstige situatie op de arbeidsmarkt van de inwoners van Oudergem **7-5**: het aandeel inkomens uit lonen ligt in Oudergem in 2012 iets hoger dan op niveau van het hele Brussels Gewest (60 % tegenover 57 %) terwijl het aandeel uit andere vervangingsinkomens zoals werkloosheid en invaliditeit daarentegen lager ligt in Oudergem dan in het Gewest (5 % tegenover 10 %). Merk op dat het aandeel inkomens van zelfstandigen gelijk is (11 %).

Gezien het hogere aandeel oudere personen, ligt het aandeel inkomens uit pensioenen hoger in Oudergem dan op niveau van het Gewest (22 % tegenover 20 %).

¹² Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2016), *Fiscale statistiek van de inkomens, een geschikte gegevensbron om de levensstandaard van de Brusselaars te meten?* Focus nr. 14, februari 2016.

7.2. PERSONEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Het aantal mensen dat recht heeft op een **vervangingsinkomen** (werkloosheidsuitkering of invaliditeitsuitkering) of op een bijstandsuitkering is een indicator voor het aantal mensen dat moet rondkomen met een **beperkt inkomen**. De bedragen van deze vervangingsinkomens en bijstandsuitkeringen liggen immers vaak onder de **armoederisicogrens**¹³.

Het aandeel personen dat leeft met een werkloosheids-, invaliditeits- of een bijstandsuitkering ligt lager in Oudergem dan in het hele Brussels Gewest, ongeacht de leeftijdsklasse. Onder de Oudergemse bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar), leeft 8 % met een werkloosheidsuitkering, 2,5 % met een invaliditeitsuitkering, 2 % met een (equivalent) leefloon en 1 % met een tegemoetkoming voor personen met een handicap **7-6**.

7-6

Aantal en aandeel personen dat een beroep doet op een werkloosheidsuitkering, invaliditeitsuitkering of bijstandsuitkering, per leeftijdsklasse, 1 januari 2014

	Oudergem		Brussels Gewest
	Aantal	%	%
Bevolking van 18 tot 24 jaar	2.758	100,0	100,0
Leefloon of equivalent leefloon van het OCMW	88	3,2	10,6
Werkloosheidsuitkering ¹	117	4,2	6,9
Bevolking van 18 tot 64 jaar	20.410	100,0	100,0
Leefloon of equivalent leefloon van het OCMW	349	1,7	4,9
Werkloosheidsuitkering ¹	1.615	7,9	12,9
Invaliditeitsuitkeringen ²	510	2,5	3,9
Uitkering voor personen met een handicap ²	217	1,1	1,9
Bevolking van 65 jaar en meer	5.376	100,0	100,0
Inkomensgarantie voor ouderen	231	4,3	10,7
Uitkering voor personen met een handicap ²	156	2,9	6,5

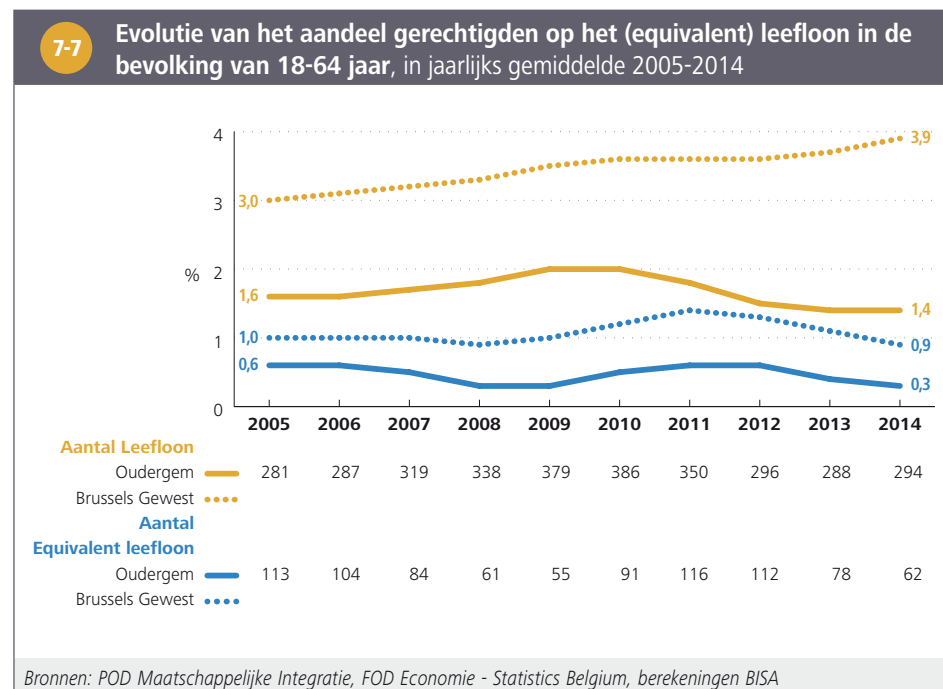
Bronnen: POD Maatschappelijke Integratie, RVA, RIZIV, FOD Sociale Zekerheid, RVP, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA en Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

Noten: [1] Het gaat om het aantal betalingen van uitkeringen.
[2] Gegevens op 31 december 2013

13 Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2015). *Welzijnsbarometer 2015*. Brussel: Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

De **evolutie** van het aandeel gerechtigden op het **leefloon** in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) kende in Oudergem de afgelopen tien jaar een ander verloop dan op gewestelijk niveau. Tussen 2005 en 2009 volgt Oudergem de stijging die merkbaar is in heel het Brussels Gewest, maar terwijl het aandeel vanaf 2011 opnieuw een stijging kent op niveau van het hele Gewest, daalt het aandeel in Oudergem vanaf 2010, waarna het stagneert. Dit maakt dat het verschil in het aandeel tussen Oudergem en het Brussels Gewest in 2014 groter is dan in 2005 **7-7**.

Het aandeel gerechtigden op het **equivalent leefloon** ligt in Oudergem zeer laag en daalde in de periode 2011-2014. Deze daling geldt voor het hele Gewest en wordt voor een groot deel verklaard door bepaalde maatregelen van de federale regering inzake het asiel- en migratiebeleid. De nieuwe maatregelen hadden als gevolg een daling tussen 2013 en 2014 van het aantal asielaanvragers en vreemdelingen die niet ingeschreven zijn in het bevolkingsregister.

7.3. RECHTHEBBENDEN OP DE VERHOOGDE TEGEMOETKOMING (RVV)

Het aantal **rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming** (RVV) van de verzekering voor geneeskundige verzorging (RVV) kan eveneens gehanteerd worden als een indicator van het aantal mensen dat leeft in financieel moeilijke omstandigheden.

In januari 2015 hebben 3 741 Oudergemnaars recht op een verhoogde tegemoetkoming, als rechthebbende of als persoon ten laste, dit is één persoon op tien (tegenover één op vier in het hele Brussels Gewest). De aandelen liggen voor alle leeftijdscategorieën lager in Oudergem in vergelijking met de gewestelijke percentages **7-8**.

7-8

Aantal en aandeel rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging (RVV), per leeftijdsklasse en per geslacht, januari 2015

Leeftijdsklasse	Oudergem						Brussels Gewest		
	Aantal rechthebbenden ¹			Percentage rechthebbenden ¹ in de bevolking			Percentage rechthebbenden ¹ in de bevolking		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Minder dan 18 jaar	425	439	864	12,0	13,1	12,5	33,5	33,2	33,3
18 - 24 jaar	162	189	351	11,9	13,4	12,7	27,2	27,8	27,5
25 - 64 jaar	677	980	1.657	7,8	10,7	9,3	19,2	23,0	21,1
65 jaar en meer	259	610	869	12,6	18,5	16,2	26,4	32,1	29,8
Totaal	1.523	2.218	3.741	9,8	12,9	11,4	24,1	27,1	25,6

Bronnen: KSZ-Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, BISA, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

Noot: [1] Gerechtigden en personen ten laste.

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

8.1. KERNINDICATOREN VOOR DE GEMEENTELIJKE FINANCIËN

De gewone **begroting** verwijst naar het geheel van ontvangsten en uitgaven die een regelmatig en gebruikelijk karakter hebben. De ontvangsten en uitgaven betreffende investeringen behoren dan weer tot de buitengewone begroting. Oudergem bereikte de afgelopen tien jaar een evenwicht tussen de gewone ontvangsten en uitgaven.

De gewone ontvangsten en uitgaven **per inwoner** liggen gemiddeld voor de rekeningen van 2008-2013 lager in Oudergem dan voor alle 19 gemeenten samen voor diezelfde periode **8-1**. Ook de buitengewone uitgaven voor investeringen per inwoner en de schuld per inwoner liggen in Oudergem lager dan voor de 19 gemeenten. De leningen die door het Brussels Gewest via het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën (BGHGT) worden toegekend aan de Brusselse gemeenten om tekorten aan te zuiveren, maken maar één procent uit van de **schulden** van Oudergem (in vergelijking met 15 % voor de 19 gemeenten samen) en dit weerspiegelt de gunstige financiële situatie van de gemeente.

8-1 Kernindicatoren van de gemeentelijke financiën, gemiddelde van de rekeningen 2008-2013

	Oudergem	19 Brusselse gemeenten
Gewone ontvangsten in euro per inwoner	1.261	1.681
Gewone uitgaven in euro per inwoner	1.202	1.696
Schuld ¹ in euro per inwoner	1.241	1.333
Investeringsuitgaven in euro per inwoner	146	248

Bronnen: GOB - Brussel Plaatselijke Besturen, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA

Noot: [1] Schulden bij het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën inbegrepen.

De **liquiditeitsratio**, een indicator die de mogelijkheid van de gemeente aangeeft om op korte termijn tegemoet te komen aan haar financiële verplichtingen, lag in 2013 erg hoog (6,00) in Oudergem, wat betekent dat de gemeente de mogelijkheid heeft haar korte termijnschulden (maximum één jaar) onmiddellijk terug te betalen, terwijl ze ondertussen nog een overschot op haar activa kan behouden. Oudergem bevindt zich hiermee in een bijzonder comfortabele positie in vergelijking met de andere Brusselse gemeenten.

De **graad van financiële autonomie** duidt aan dat 63 % van haar middelen komen van eigen kapitaal, wat vergelijkbaar is met het gemiddelde van de 19 gemeenten (62 %).

8.2. STRUCTUUR VAN DE BELANGRIJKSTE GEWONE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

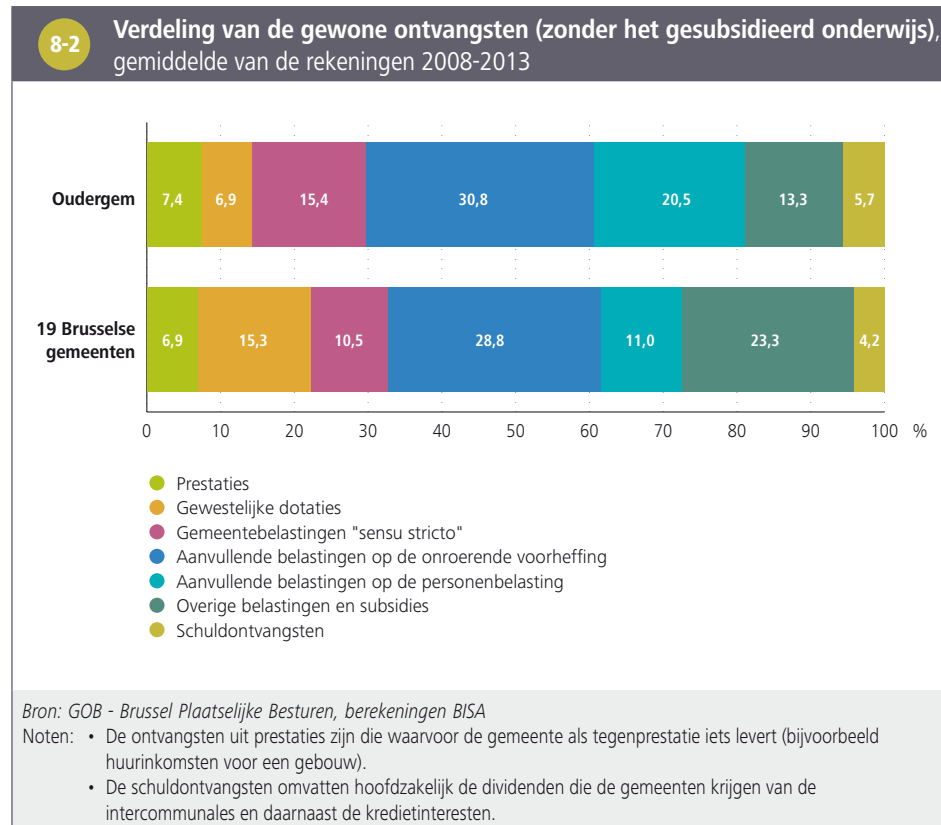
De opcentiemen op de **onroerende voorheffing** vormen de voornaamste bron van inkomsten voor de gemeente Oudergem: gedurende de periode 2008-2013 komt gemiddeld 31 % van de gewone inkomsten uit de opcentiemen op de onroerende voorheffing, wat iets hoger is dan voor de 19 gemeenten samen **8-2**. In verhouding tot het aantal inwoners van de gemeente, liggen de inkomsten uit de opcentiemen op de onroerende voorheffing echter lager in Oudergem dan gemiddeld voor de 19 gemeenten, wat te maken heeft met het laag percentage van de opcentiemen op de onroerende voorheffing in de gemeente en ook, voor een deel, aan het geringe aantal kantoren op haar grondgebied¹⁴.

Het hoge aandeel inkomsten uit de aanvullende **personenbelasting** is opvallend en ligt dubbel zo hoog in Oudergem (20,5 %) als gemiddeld voor de 19 gemeenten (11 %), dit hangt samen met de relatief gegoede bevolking in de gemeente. In verhouding tot het aantal inwoners, liggen de inkomsten uit deze bron hoger dan gemiddeld voor de 19 gemeenten.

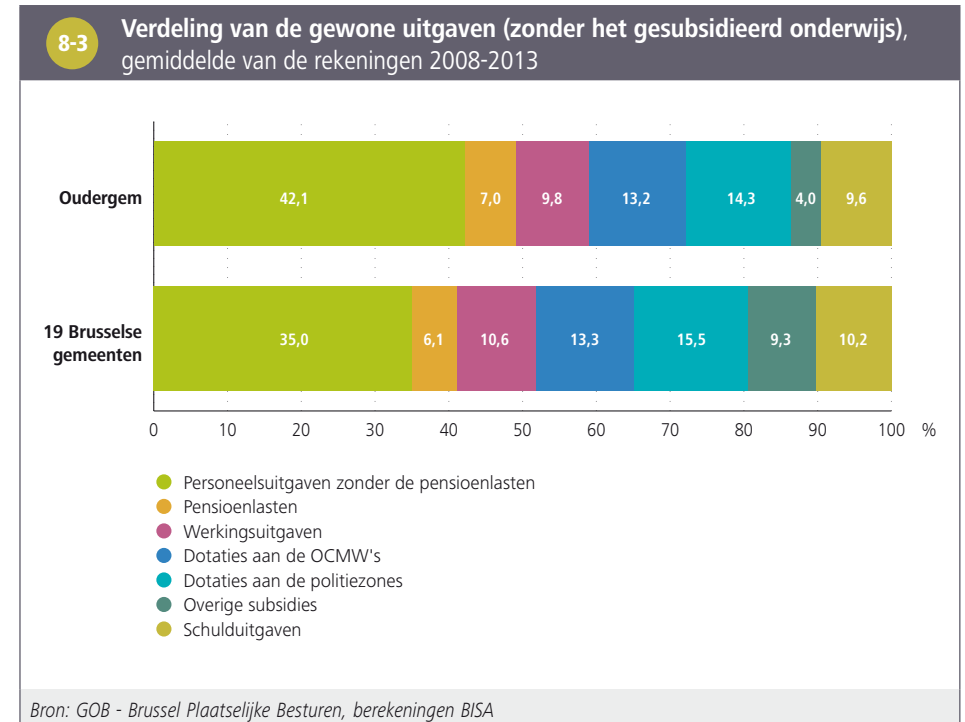
¹⁴ Gewestelijke Overheidsdienst Brussel (2015), Verslag over de financiële toestand van de Brusselse gemeenten 2008-2014. Brussel Plaatselijke Besturen.

De zuivere **gemeentebelastingen** zijn goed voor 15 % van de totale gewone ontvangsten en vormen zo de derde belangrijkste inkomstenpost.

Gezien de gemeente een belangrijk aandeel eigen ontvangsten heeft (uit de aanvullende belastingen en de zuivere gemeentebelastingen), is het aandeel van de ontvangsten uit gewestelijke (of andere) dotaties minder belangrijk in Oudergem in vergelijking met het geheel van de 19 gemeenten.

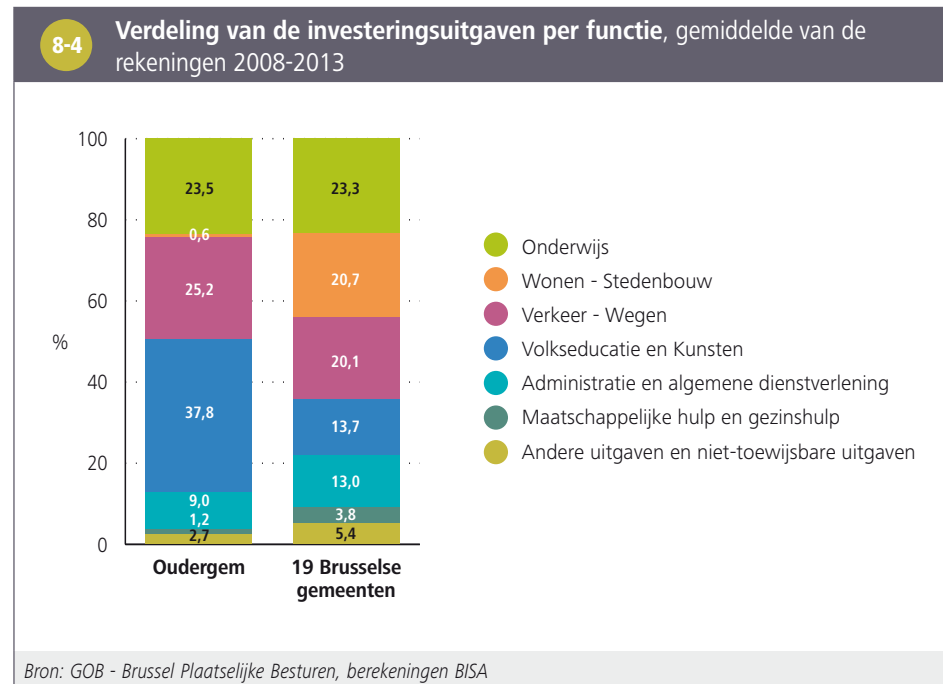

De personeelsuitgaven nemen in Oudergem, zoals in de andere gemeenten, het belangrijkste deel van de gewone **uitgaven** voor hun rekening, in Oudergem ligt het aandeel wel hoger dan gemiddeld: in de periode 2008-2013 was in Oudergem 49 % van de gewone uitgaven voor personeelskosten (pensioenlasten inbegrepen), tegenover gemiddeld 41 % voor de 19 gemeenten **8-3**.

8.3. INVESTERINGEN

De **uitgaven voor investeringen** vertonen jaar na jaar grote verschillen. Wanneer men naar de uitgaven voor investeringen kijkt voor de periode 2008-2013, dan blijkt 38 % van de uitgaven in Oudergem gebeurden in het domein volkseducatie en kunsten, dit is een aandeel dat drie keer zo hoog is als voor de 19 Brusselse gemeenten samen. Het gemeentelijk wegennet en het onderwijs zijn eveneens in deze periode belangrijke uitgavenposten, in tegenstelling tot wonen en stedenbouw **8-4**.

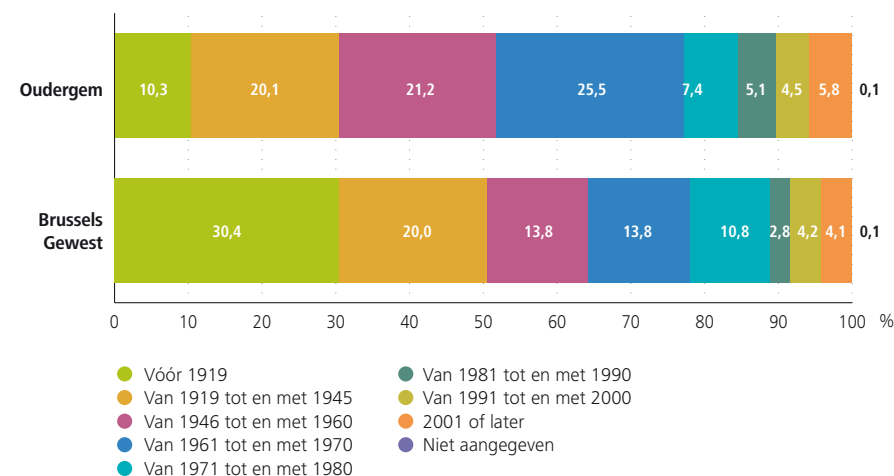
9. HUISVESTING

Op 1 januari 2014 telde Oudergem 7 904 gebouwen en 16 398 woningen, waarvan 888 sociale woningen.

9.1. KENMERKEN VAN HET WONINGBESTAND

Als gemeente van de *tweede kroon*, kende Oudergem in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde een relatief recente verstedelijking. Op basis van de gegevens van de Census 2011 over de *conventionele woningen* stellen we vast dat Oudergem inderdaad een ondervetegenwoordiging kent van zeer oude gebouwen (gebouwd voor 1919) (10 % in Oudergem tegenover 30 % in het hele Brussels Gewest). De verstedelijking van Oudergem vond dus voornamelijk plaats na de Tweede Wereldoorlog. Twee derde van de woningen in de gemeente werden gebouwd tussen 1919 en 1970 (tegenover iets meer dan de helft van de woningen op gewestelijk niveau). Daarnaast is er in Oudergem een belangrijk aandeel van de gebouwen recenter gebouwd (na 1980) in vergelijking met het hele Brussels Gewest **9-1**.

9-1 Aantal bewoonde conventionele woningen naar bouwperiode in % van het totaal, 1 januari 2011

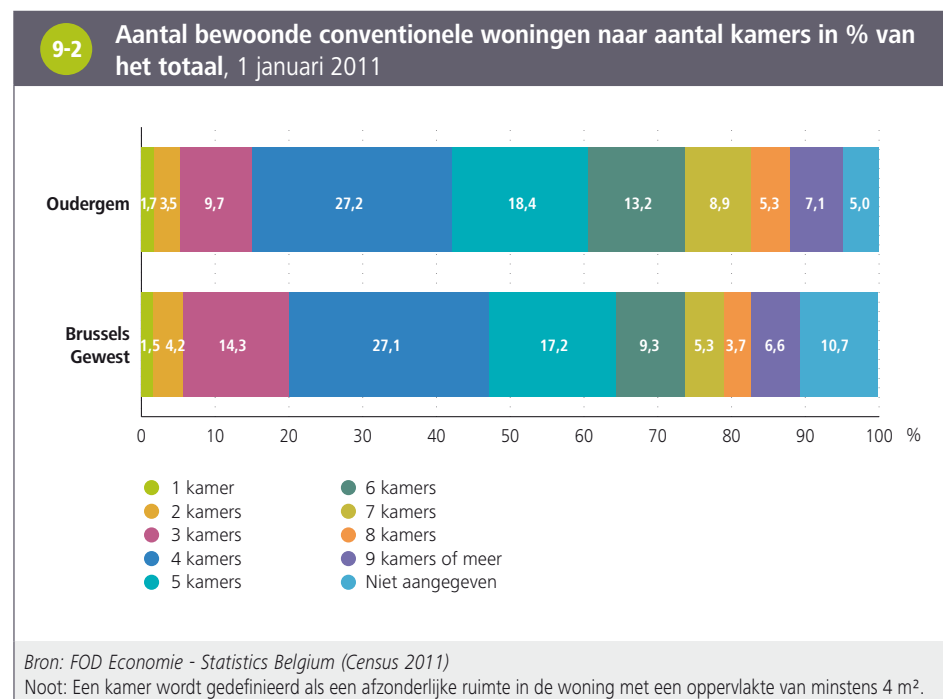
Bron: FOD Economie - Statistics Belgium (Census 2011)

Noot: Het bouwjaar is het jaar van beëindiging van de opbouw van het gebouw waarin de woning zich bevindt. Het gaat dus niet om de laatste renovatie.

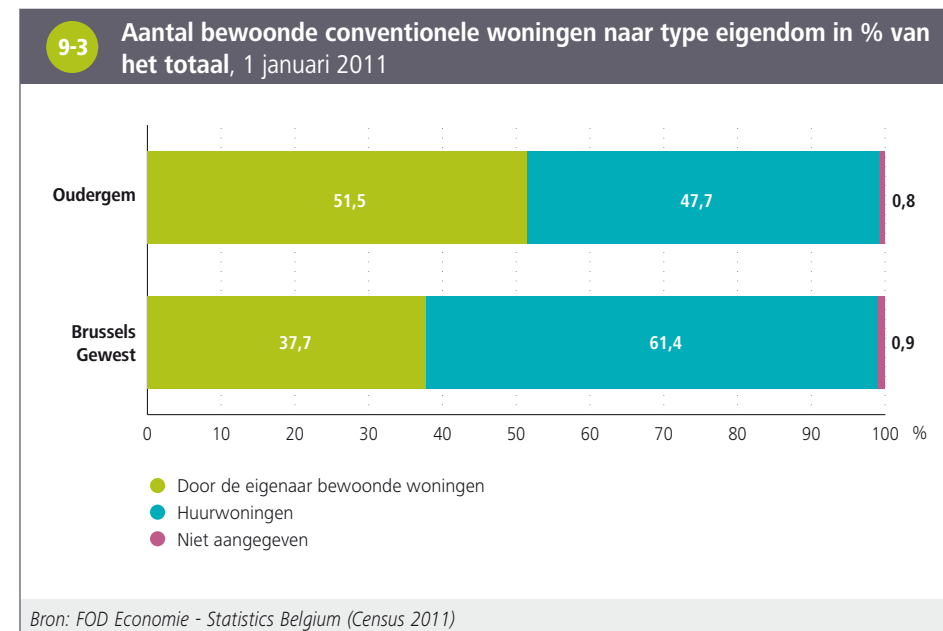
Woningen met **4 kamers** zijn het sterkst vertegenwoordigd in Oudergem (27 %), gevolgd door woningen met 5 kamers (18 %) en 6 kamers (13 %).

Kleinere woningen (3 kamers of minder) zijn echter in Oudergem minder vertegenwoordigd dan in het Brussels Gewest (15 % tegenover 20 %) en grotere woningen (7 kamers of meer) zijn beter vertegenwoordigd (21 % tegenover 16 %)

9-2¹⁵.

Uit de gegevens van de Census 2011 blijkt nog dat het aandeel woningen bewoond door hun **eigenaar** significant hoger ligt in Oudergem (52 %) dan in het hele Brussels Gewest (38 %) 9-3.

15 Voor 5 % van de woningen kent men in Oudergem het aantal kamers niet (10 % voor het hele Brussels Gewest).

9.2. SOCIALE WONINGEN

Op 31 december 2013 telde Oudergem 888 sociale woningen, dit zijn 33 woningen meer dan in 2005. In verhouding tot het aantal huishoudens, ligt het aantal sociale woningen lager in Oudergem (6 per honderd huishoudens) dan in het Brussels Gewest (7 per honderd huishoudens) **9-4**. De meeste sociale woningen in Oudergem bevinden zich in het zuidwesten van de **wijk** Transversaal en, in mindere mate, ten weste van deze wijk (Lammerendries).

Gegevens uit 2011 tonen echter aan dat het aandeel huishoudens die ingeschreven zijn op de **wachtlijst** voor een sociale woning vrij laag ligt in Oudergem (2,3 %, tegenover 7 % op gewestelijk niveau)¹⁶.

9-4 Aantal en aandeel sociale woningen, 31 december 2013		
	Oudergem	Brussels Gewest
Aantal sociale woningen	888	39.393
Aantal sociale woningen voor 100 private huishoudens	5,9	7,3

Bronnen: BGHM, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA

9.3. HUURPRIJS EN VASTGOEDPRIJZEN

In het algemeen ligt de huur-en-verkoop prijs van vastgoed in Oudergem relatief hoog in vergelijking met de situatie in heel het Brussels Gewest. In 2013 bedroeg de gemiddelde huurprijs voor een woning met twee slaapkamers 835 euro, tegenover 732 euro in het Brussels Gewest. De verkoopprijs van appartementen en studio's bedroeg gemiddeld 245 000 euro, tegenover 225 000 euro in het Gewest **9-5**.

9-5 Huurprijs en vastgoedprijzen		
	Oudergem	Brussels Gewest
Gemiddelde maandelijkse huurprijs van een woning met 2 slaapkamers in 2013 (euro)	835	732
Gemiddelde verkoopprijs van gewone woonhuizen in 2014 (duizenden euro)	379,8	365,2
Gemiddelde verkoopprijs van appartementen, flats en studio's in 2014 (duizenden euro)	244,6	224,8

Bronnen: Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, FOD Economie - Statistics Belgium, BGHM

16 Zie Wijkmonitoring: www.wijkmonitoring.brussels

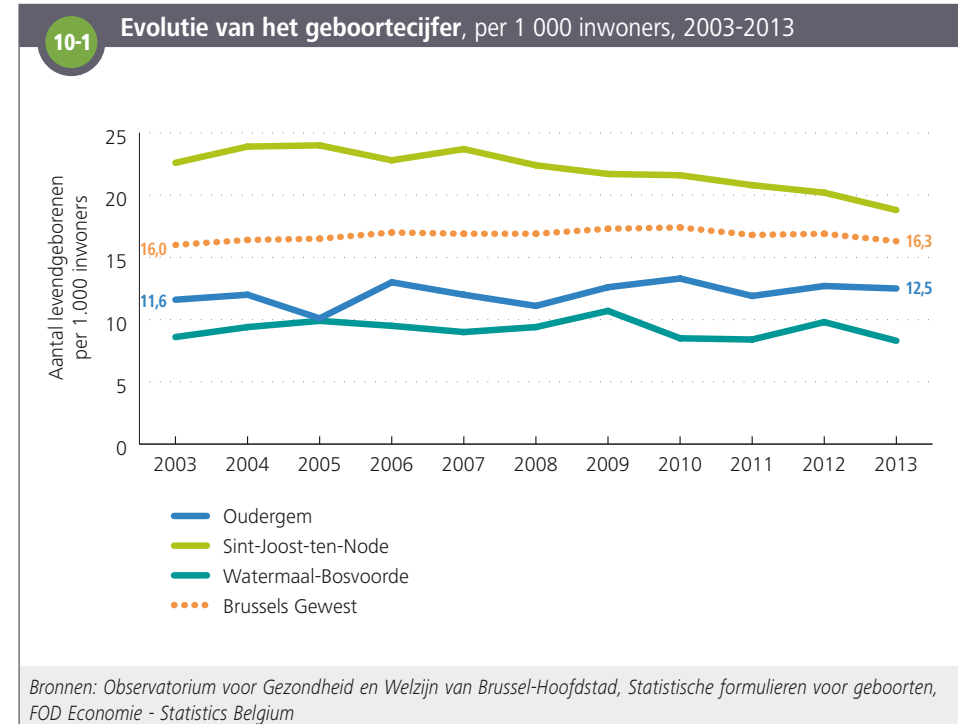
10. GEZONDHEID

10.1. GEZONDHEID VAN DE PASGEBORENEN

Geboortecijfer

In 2013 waren er in Oudergem 407 **levendgeborenen**. Het verschil tussen het aantal geboorten in de [Statistische geboorteformulieren](#) en in de [officiële bevolkingsgegevens](#) is in deze gemeente verwaarloosbaar. Dit betekent dat slechts weinig geboorten niet worden aangegeven in de bevolkingsregisters¹⁷.

Tussen 2003 en 2013 stegen het aantal geboorten en het [geboortecijfer](#) in Oudergem (deels als gevolg van de toename van het aantal vrouwen op vruchtbare leeftijd) **10-1**. Het verschil met het gewestelijk cijfer is licht afgenomen, maar dat van Oudergem blijft kleiner (12,5‰ tegen 16,3‰ voor het Gewest in 2013). Ook het [totale vruchtbaarheidscijfer](#) is lager in Oudergem (1,6) dan op het niveau van het Gewest (1,9) in 2014¹⁸.

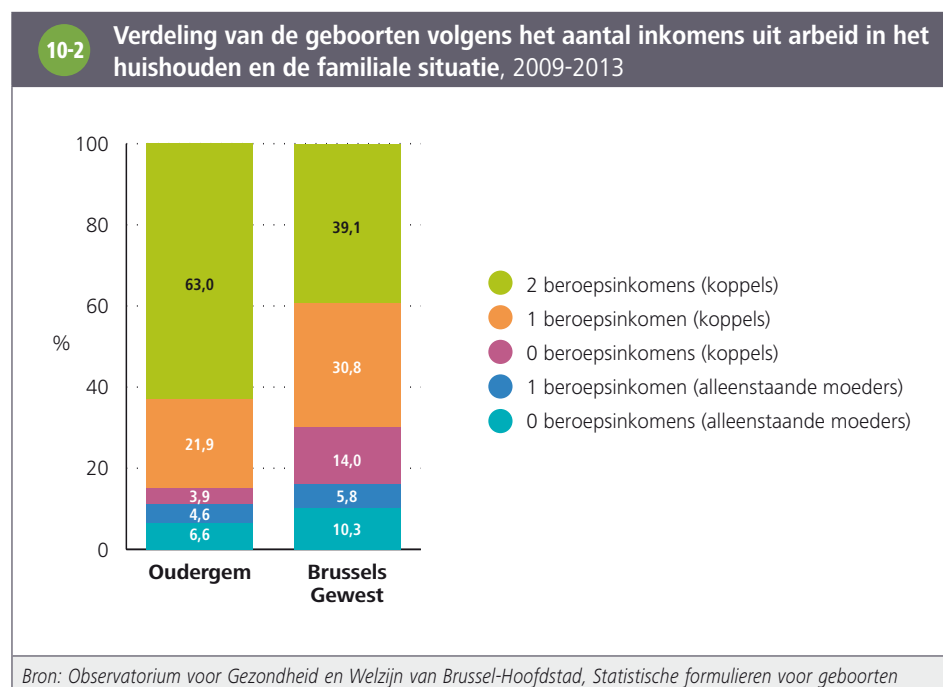

¹⁷ Bij elke geboorte op het grondgebied wordt er een [statistisch geboorteformulier](#) ingevuld, ongeacht of het kind ook in het rijksregister kan worden ingeschreven, dus ook van ouders die in het wachtregister ingeschreven zijn, ouders in een onregelmatige verblijfssituatie of ouders met een specifiek statuut (zoals diplomatiek personeel). Anderzijds omvat de [officiële bevolking](#), in tegenstelling tot de [statistische geboorteformulieren](#), wel de geboorten van Belgische inwoners die in het buitenland worden geboren. Voor meer informatie over dit thema zie Hercot et al, 2015; Perinatale gezondheidsindicatoren van Brussel 2000-2012. Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad.

¹⁸ Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium.

Sociodemografische kenmerken van de geboorten en de moeders

Gezien de betrekkelijk gunstige situatie van de Oudergemners op de arbeidsmarkt (in vergelijking met de situatie op gewestelijk vlak) is het aandeel die in een gezin zonder een inkomen uit werk worden geboren duidelijk kleiner in Oudergem (één kind op tien) dan op het niveau van het Gewest (één kind op vier) ¹⁰⁻². Bovendien vindt 26,5 % van de geboorten plaats in een gezin met slechts één inkomen, tegen 37 % in het Gewest. Ook de verhouding kinderen die in een eenoudergezin (alleenstaande moeder) worden geboren, is kleiner in Oudergem (11 %) dan op het niveau van het Gewest (16 %).

Onder de vrouwen die tussen 2009 en 2013 in Oudergem een kind hebben gekregen, bezitten er vier op tien niet de Belgische **nationaliteit** (tegen vijf op tien voor het Gewest) en is meer dan de helft van deze vrouwen is niet als Belgische geboren (tegen driekwart voor het Gewest).

Van de vrouwen die in 2013 zijn bevallen, zijn de meest vertegenwoordigde nationaliteiten respectievelijk de Belgische (60 % van de vrouwen), op grote afstand gevolgd door de Poolse (4,3 %), de Franse (3,5 %), de Marokkaanse (3,3 %) en de Roemeense (3 %) nationaliteit. Tussen 2003 en 2013 is het aandeel moeders van Poolse en Roemeense nationaliteit het sterkst gestegen, daar ze in 2003 nog minder dan 1 % vertegenwoordigden.

Gezondheid van de borelingen en de moeders

Onder de vrouwen die tussen 2009 en 2013 zijn bevallen, zijn de zeer **jonge moeders** verhoudingsgewijs minder vertegenwoordigd in Oudergem (0,8 %) dan in het Brussels Gewest (2,2 %) ¹⁰⁻³; dit wordt verklaard door een lagere **vruchtbaarheidsgraad** van de 15- tot 19-jarigen (0,4 % in Oudergem tegen 1,4 % op het niveau van het Gewest); het aandeel van de vrouwen in deze leeftijdscategorie verschilt niet van dat van het Gewest. De verschillen tussen Oudergem en het Gewest voor de andere indicatoren inzake de **gezondheid van moeder en kind** die hierna worden voorgesteld, blijken **statistisch** niet **significant**.

10-3 Indicatoren van de gezondheid van moeder en kind, 2009-2013

	Oudergem		Brussels Gewest
	Aantal	Per 100 levendgeborenen	Per 100 levendgeborenen
Meerlinggeboorten	76	3,8	3,8
Vroeggeboorte (< 37 weken)	136	6,8	7,3
Laag geboortegewicht in functie van de zwangerschapsduur	181	9,1	9,9
Moeders < 20 jaar	16	0,8	2,2
Moeders ≥ 40 jaar	102	5,2	4,9

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten en overlijden
 Noot: De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Perinatale, infantiele en foeto-infantiele mortaliteit

In Oudergem zijn de cijfers inzake [perinatale](#), [infantiele](#) en [foeto-infantiele mortaliteit](#) minder hoog dan op het niveau van het Gewest (maar deze verschillen zijn statistisch niet significant) **10-4**.

	Oudergem		Brussels Gewest
	Aantal	Per 1.000 geboorten	Per 1.000 geboorten
Perinatale mortaliteit	11	5,5	7,8
Infantiele mortaliteit	2	1,0	3,0
Foeto-infantiele mortaliteit	13	6,5	9,4

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten en overlijden
 Noot: De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

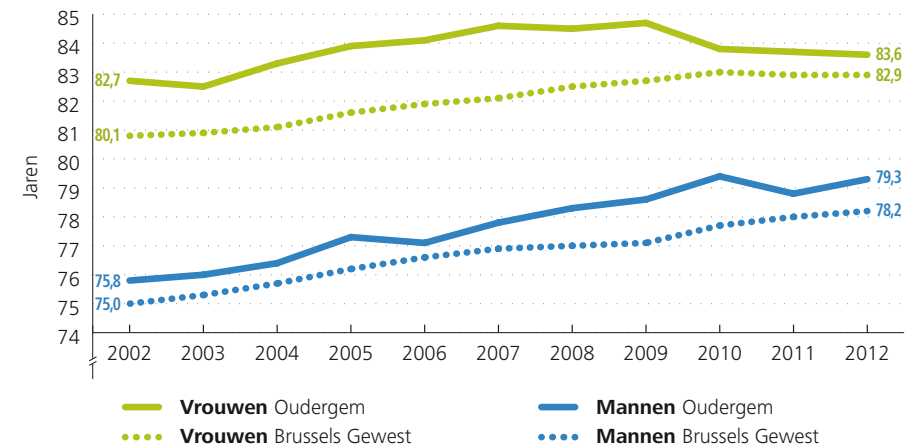
10.2. ALGEMENE GEZONDHEIDSTOESTAND

Levensverwachting

De [levensverwachting](#)¹⁹ in Oudergem ligt hoger dan die in het Brussels Gewest **10-5**. In 2012 bedraagt de levensverwachting in Oudergem 84 jaar voor de vrouwen en 79 jaar voor de mannen, tegen respectievelijk 83 jaar en 78 jaar op het niveau van het Gewest. In de periode 2002-2012 is de levensverwachting voor de mannen sterker gestegen dan voor de vrouwen, zowel in Oudergem als in het Brussels Gewest.

10-5

Evolutie van de levensverwachting bij de geboorte per geslacht, glijdende gemiddelden over drie jaar¹, 2002-2012

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden, FOD Economie - Statistics Belgium

Noot: [1] Het glijdend gemiddelde over 3 jaar wordt, bijvoorbeeld voor 2002 berekend als volgt: $\text{Levensverwachting in 2002} = (\text{levensverwachting in 2001} + \text{levensverwachting in 2002} + \text{levensverwachting in 2003}) / 3$

¹⁹ De levensverwachting in 2012 wordt hier bepaald als het glijdend gemiddelde van de levensverwachting over 3 jaar - heen $((\text{levensverwachting 2011} + \text{levensverwachting 2012} + \text{levensverwachting 2013}) / 3)$.

Vroegtijdig overlijden (voor 75 jaar)

In Oudergem bedraagt het vroegtijdige sterftcijfer (vóór 75 jaar) 354 per 100 000 mannen en 241 per 100 000 vrouwen ¹⁰⁻⁶. Na standaardisatie voor leeftijd, en in samenhang met de verschillen op het vlak van levensverwachting, liggen deze cijfers minder hoog in Oudergem dan op gewestelijk vlak, ook al is dit verschil statistisch gezien niet significant. In vergelijking met de gewestelijke situatie zijn ook de oorzaaksspecifieke cijfers inzake vroegtijdige sterfte in deze tabel niet significant verschillend.

10-6

Bruto vroegtijdig sterftcijfer (< 75 jaar) voor de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken, per geslacht, Oudergem en verschil in vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd, 2009-2013

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal sterfgevallen	Bruto sterftcijfer (/100.000)	Vershil in sterftcijfer in vergelijking met het Brussels Gewest ¹	Aantal sterfgevallen	Bruto sterftcijfer (/100.000)	Vershil in sterftcijfer in vergelijking met het Brussels Gewest ¹
Alle doodsoorzaken	246	353,9	-11 %	177	241,4	-8 %
Kankers	90	129,5	-8 %	93	126,9	+14 %
<i>Kanker van strottenhoofd, luchtpijp, bronchiën en longen</i>	34	48,9	+4 %	19	-	-
Hart- en vaatziekten	45	64,7	-19 %	24	32,7	-22 %
Uitwendige doodsoorzaken	36	51,8	+2 %	12	-	-

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden, FOD Economie - Statistics Belgium

Noten: [1] Vershil in mortaliteit = $(\text{Gestandaardiseerde mortaliteitsratio} - 1) \times 100$

- Enkel de doodsoorzaken die meer dan 20 overlijdens tellen voor een van beide geslachten, zijn opgenomen in deze tabel. Indien er minder dan 20 gevallen zijn, worden het bruto sterftcijfer en het mortaliteitsverschil in vergelijking met het Gewest niet weergegeven en wordt de cel blanco gelaten.
- De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Kankers: incidentie en screeningsprogramma's

Longkanker, colorectale kanker, borstkanker (bij vrouwen) en prostaat­kanker (bij mannen) zijn de vaakst voorkomende kankers in het Brussels Gewest.

In Oudergem is de **incidentie** van deze kankers, na standaardisatie per leeftijd, niet significant verschillend van die van het Gewest **10-7**.

Internationaal wordt aanbevolen om een systematische **screening** te organiseren voor darmkanker en, bij vrouwen, borstkanker en baarmoederhalskanker. In Oudergem is de totale dekking van de borstkankerscreening hoger dan in het Gewest. Daarentegen is het aandeel vrouwen dat een mammografie kreeg in het kader van het georganiseerde en gratis programma ("mammothest" genoemd) lichtjes lager dan in het Gewest²⁰ **10-8**. De totale dekking ligt evenwel lager dan de Europese aanbeveling van een deelname van 70 % van de doelgroep.

Wat de screening voor baarmoederhalskanker betreft, is het percentage vrouwen tussen 25 en 64 jaar dat een uitstrijkje heeft laten nemen in de periode 2010-2012 in Oudergem (59 %) hoger dan in het Brussels Gewest (53 %)²¹.

10-7

Bruto incidentiecijfers van longkanker, colorectale kanker, prostaat­kanker en borstkanker, Oudergem en verschil in vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd, 2009-2012

	Aantal kankers	Bruto incidentiecijfer (/100.000)	Verskil in incidentie in vergelijking met het Gewest ¹
Mannen			
Prostaat	92	156,4	+24 %
Longen-bronchiën	56	95,2	+8 %
Colorectaal	40	68,0	-10 %
Vrouwen			
Borst	123	186,8	-1 %
Colorectaal	49	74,4	+10 %
Longen-bronchiën	25	38,0	-15 %

Bronnen: Stichting Kankerregister en FOD Economie - Statistics Belgium

Noten: [1] Verskil in incidentie = (Gestandaardiseerde incidentieratio - 1) x 100

• De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

10-8

Dekkingsgraad van het georganiseerde borstkankerscreeningsprogramma en totale dekking van borst­onderzoeken bij vrouwen van 50 tot 69 jaar, 2011-2012

	Oudergem	Brussels Gewest
Mammothest	7,4 %	9,9 %
Mammografie en/of mammothest	59,3 %	52,9 %

Bronnen: InterMutualistisch Agentschap, Brumammo, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

20 Voor meer informatie over dit thema, zie Yannart et al (2015) *Vierde evaluatierapport van het georganiseerde screeningsprogramma voor borstkanker in het Brussels Gewest (2009-2013)*, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad.

21 InterMutualistisch Agentschap, Atlas. www.aim-ima.be

WOORDENLIJST

Activiteitsgraad: percentage van de [beroepsbevolking](#) in de bevolking op beroepsleeftijd (15-64 jaar).

Arme sikkel: zone van het Brussels Gewest waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen woont. Deze bestaat uit de wijken in het noorden en het westen van de [eerste kroon](#). Deze wijken behoren tot de armste wijken van het Gewest, ze vormen een sikkel rond het stadscentrum, van Sint-Joost-ten-Node tot de lage gedeelten van Vorst.

Armoederisicogrens: in navolging van de andere landen van de Europese Unie gebruikt België een relatieve armoededrempel om het aandeel van de bevolking te meten dat een armoederisico vertoont. Deze drempel werd vastgelegd op 60 % van het nationaal mediaan equivalent beschikbaar inkomen van het huishouden. Op basis van de enquête EU-SILC 2014 (inkomens 2013) wordt deze drempel in België vastgelegd op 1 085 euro per maand voor een alleenstaande persoon, 1 736 euro per maand voor een alleenstaande ouder met twee kinderen en 2 279 euro per maand voor een koppel met twee kinderen. Personen met een equivalent inkomen onder deze drempel worden beschouwd als risico lopend op armoede.

Beroepsbevolking: de beroepsbevolking van een grondgebied verwijst naar de inwoners van dit grondgebied die daadwerkelijk aanwezig zijn op de arbeidsmarkt, ongeacht of ze werken (tewerkgestelde bevolking op beroepsleeftijd) of werkloos zijn ([niet-werkende werkzoekenden](#)).

Binnenlandse werkgelegenheid: de binnenlandse werkgelegenheid stemt overeen met de banen van personen die op een grondgebied werken, ongeacht de woonplaats van de werknemers.

Btw-plichtige ondernemingen: de statistieken van btw-plichtige ondernemingen worden opgesteld door Statistics Belgium van de FOD Economie. Ze tellen enkel de maatschappelijke zetels van ondernemingen. Wat betekent dat deze statistieken geen rekening houden met de verschillende exploitatiezetels die een onderneming kan hebben, verdeeld over een of meerdere gemeenten en deze als een enkele onderneming beschouwen, gevestigd in de gemeente waar de maatschappelijke zetel zich bevindt.

De [stopzettingsgraad](#) van btw-plichtige ondernemingen wordt berekend door het aantal stopzettingen van btw-plichtige ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve ondernemingen van dat jaar. Het aantal stopzettingen van btw-plichtige ondernemingen is gelijk aan het aantal die niet meer aanwezig zijn in de btw-registers op 31 december van een gegeven jaar maar wel voorkomend in de registers op 31 december van het jaar ervoor. Deze statistiek houdt geen rekening met de migraties van ondernemingen. Een onderneming die een gemeente verlaat om zich ergens anders te vestigen, zonder zijn statuut te veranderen in het register van btw-plichtige ondernemingen, zal niet in het aantal stopzettingen worden meegeteld.

De [oprichtingsgraad](#) van btw-plichtige ondernemingen wordt berekend door het aantal oprichtingen van btw-plichtige ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve ondernemingen van dat jaar. Het aantal oprichtingen van btw-plichtige ondernemingen is gelijk aan het aantal ondernemingen aanwezig in de btw-registers op 31 december van een gegeven jaar en niet voorkomend in de registers op 31 december van het jaar ervoor. Deze statistiek houdt geen rekening met de migraties van ondernemingen. Een reeds geregistreerde onderneming die zich op het grondgebied van een gemeente vestigt, wordt niet als een oprichting beschouwd. De statistieken 2014 voor het aantal btw-plichtige ondernemingen waren bijgevolg uitzonderlijk hoog, vergeleken met de jaren voordien. Dat is te verklaren door een verandering in de wetgeving die sinds januari 2014 de prestaties van advocaten onderwerpt aan de btw. In de eerste maanden van 2014 hebben zij dan ook stappen moeten ondernemen om hun btw-inschrijving in orde te brengen. Deze inschrijvingen om zich aan te passen aan de nieuwe regels zijn geen echte oprichtingen van ondernemingen, omdat deze ondernemingen in de meeste gevallen reeds actief waren.

De [faillissementsgraad](#) van ondernemingen wordt berekend door het aantal faillissementen van ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve btw-plichtige ondernemingen van dat jaar. Het aantal faillissementen van ondernemingen is gebaseerd op de aangiften van de handelsrechtbanken, aangevuld door informatie uit het ondernemingsregister van Statistics Belgium. We stellen vast dat er bijzonder veel waren in 2013 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, omdat de handelsrechtbanken van Brussel voor koophandel in de loop van dit jaar een

“massale” schoonmaakoperatie hebben doorgevoerd voor de ondernemingen met een economische gezondheid die als dubieus werd beschouwd.

Circulaire migratie: duidt de beweging aan van personen die hun levensruimte delen tussen twee landen, wat vaak de mogelijkheid biedt om contact te houden met de familie die in het land van herkomst is gebleven en simultaan een baan in het buitenland te behouden.

Conventionele woningen: de conventionele woningen worden gedefinieerd als een geheel van aparte (omringd door muren en daken) en onafhankelijke potentiële verblijven (met een ingang direct naar de straat, een trap of de gang) die vanuit architecturaal standpunt opgetrokken zijn met permanente bewoning als doel.

Economische afhankelijkheidscoëfficiënt: de economische afhankelijkheidscoëfficiënt wordt verkregen door de bevolking in de meest afhankelijke leeftijdsschijven (namelijk de personen jonger dan 18 en de 65-plussers) te delen door de bevolking die het meest in aanmerking komt om een professionele activiteit uit te oefenen (18-64 jarigen).

Eerste kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon wijken aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De eerste kroon van het Brussels Gewest verwijst naar de wijken tussen de lanen van kleine ring en de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchilllaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze eerste kroon was volledig verstedelijkt rond 1930.

Equivalent leefloon: het equivalent leefloon is een financiële hulp die het OCMW in het kader van het recht op maatschappelijke hulp toekent aan personen die niet in aanmerking komen voor het recht op leefloon omdat ze niet voldoen aan de eisen in termen van nationaliteit, leeftijd of inkomen, maar die wel in een gelijkaardige noodbehoevende situatie verkeren. Het gaat hoofdzakelijk om kandidaat-vluchtelingen en vreemdelingen met verblijfsrecht, die niet zijn ingeschreven in het rijksregister. De bedragen zijn identiek aan deze van het leefloon.

Voor meer informatie: www.ocmw-info-cpas.be

Fiscale statistieken: deze statistieken bevatten informatie over inkomens op basis van de aangiften in de personenbelastingen van personen die hun hoofdverblijfplaats in België hebben. Om deze te kunnen interpreteren moet men rekening houden met een aantal zaken. De gegevens hebben enkel betrekking op de inkomens die onderworpen zijn aan de personenbelasting. Sommige soorten inkomens zijn niet belastbaar en worden

dus niet mee opgenomen in de fiscale statistieken. Dit betekent dat sommige sociale transfers (leefloon, equivalent leefloon en kinderbijslag in het bijzonder) vrijgesteld zijn van belastingen en dus niet mee opgenomen worden in het belastbaar inkomen. Ook zijn er enkele personen met een hoog inkomen dat niet belastbaar is via het nationaal systeem, zoals de buitenlandse diplomaten of internationale ambtenaren. De personen met deze verschillende soorten niet belastbare inkomens kunnen worden opgenomen in de aangiften waarvan het belastbaar inkomen nul is (en dus niet worden vermeld in de meeste fiscale statistieken) of in de lage inkomensklassen. Daarenboven onderschatten fiscale statistieken de inkomens uit kapitaal (roerende goederen en vastgoed) zwaar.

Foeto-infantiele sterfte: aantal sterfgevallen voor of tijdens de bevalling (vanaf het moment waarop de baby minstens 500 g weegt of na een zwangerschapsduur van minstens 22 weken) en de sterfte van levendgeboren kinderen voor de eerste verjaardag (0 tot verstreken 364 dagen) per 1 000 geboorten (levendgeboorten en doodgeboorten).

Geboortecijfer: het geboortecijfer is de verhouding tussen het jaarlijks aantal geboorten en de totale bevolking.

Gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid (GVE): deze indicator kan de gemiddelde levensstandaard binnen een bevolking benaderen, door rekening te houden met de structuur van de bevolking volgens de leeftijd en de samenstelling van de huishoudens. Om het gemiddeld inkomen per GVE van een gemeente te berekenen, wordt het fiscale inkomen (hier na belastingen) van de inwoners van de gemeente dus gedeeld door het aantal GVE van de gemeente (de berekeningswijze houdt geen rekening met aangiften van een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul). Om het aantal GVE van de gemeente te berekenen, gebruiken we een equivalentieschaal die wordt toegepast om het aantal personen in een huishouden om te zetten in “equivalent volwassene”: aan de eerste volwassene wordt een coëfficiënt 1 toegekend, aan alle andere personen ouder dan veertien jaar 0,5 en aan kinderen van veertien jaar en jonger 0,3. De bevolking werd hier dus omgezet in GVE om rekening te houden met de structuur van de huishoudens omdat deze een invloed heeft op de structuur van de uitgaven. Om vergelijkingen mogelijk te maken, moet elke persoon die deel uitmaakt van een collectief huishouden in de berekening worden beschouwd als gezinshoofd van een private huishouden.

Geslachtsverhouding: het gaat om de verhouding tussen het de aantal mannen en het aantal vrouwen. Via deze graad kan men de verdeling van de bevolking naar geslacht analyseren.

Gestandaardiseerde incidentieratio: totaal aantal gevallen van een bepaalde ziekte in de gemeente gedeeld door het totaal aantal “verwachte” gevallen in de gemeente

(verkregen door het incidentiepercentage per leeftijdsschijf van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Gestandaardiseerd sterftecijfer: totaal aantal sterfgevallen in de gemeente gedeeld door het totaal aantal “verwachte” sterfgevallen in de gemeente (verkregen door het sterftecijfer per leeftijdsschijf van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Gini-coëfficiënt: is een indicator van inkomensongelijkheid. De coëfficiënt schommelt tussen 0 en 1. De coëfficiënt is gelijk aan 0 in een situatie van perfecte gelijkheid waarin iedereen hetzelfde inkomen zou hebben. De coëfficiënt is daarentegen gelijk aan 1 in een situatie van totale ongelijkheid (één iemand heeft het volledige inkomen en de rest heeft geen inkomen). De coëfficiënt wordt hier berekend op basis van de [fiscale statistieken](#), de aangiften met een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul, worden niet mee in rekening gebracht.

Graad van financiële autonomie: aandeel van het eigen vermogen van de gemeente (met uitzondering van de voorzieningen voor risico's en lasten) in procent van het totale passief.

Groen en blauw netwerk: een programma in het Brussels Gewest met als doelstelling groene ruimten creëren, ze aaneenschakelen door middel van met groen omzoomde straten en rivieren doen herleven in het belang van de inwoners en binnen een bredere ecologische visie. Het werd opgestart in 1996 en werd in 1999 mee opgenomen in het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP).

Infantiele sterfte: aantal sterfgevallen van levendgeboren kinderen voor de eerste verjaardag (0+ tot verstreken 364 dagen) per 1 000 levendgeborenen.

Laag geboortegewicht in functie van de zwangerschapsduur: het geboortegewicht hangt nauw samen met de zwangerschapsduur. Bepaalde factoren kunnen bij identieke zwangerschapsduur tot een lager geboortegewicht leiden: roken, alcohol, aandoeningen van de placenta, enz. Foetusen met een laag gewicht in vergelijking met het gemiddelde van de foetusen die na een identieke zwangerschapsduur geboren worden, hebben vaak perinatale gezondheidsproblemen en een hoger mortaliteitsrisico. Het lage geboortegewicht voor de duur van de zwangerschap komt overeen met de totale levendgeborenen met een gewicht lager dan het percentiel 10 van de geboorten voor dezelfde zwangerschapsduur (zwangerschapsduur van 24 tot en met 41 weken), tijdens de geanalyseerde periode (hier 2009-2013).

Voor meer informatie: www.observatbru.be

Leefloon: het leefloon (tot 2002 bestaansminimum genoemd) is een specifieke vorm van het recht op maatschappelijke integratie. Het gaat om een minimuminkomen dat het OCMW toekent aan personen die onvoldoende bestaansmiddelen hebben en niet in staat zijn om deze via andere middelen te verwerven (residuaire recht). De rechthebbende moet ook voldoen aan andere toekenningsvoorwaarden, in termen van werkbereidheid, nationaliteit, woonplaats en leeftijd.

Voor meer informatie: www.ocmw-info-cpas.be

Levensverwachting: de hier bestudeerde levensverwachting betreft de levensverwachting bij de geboorte, die aangeeft hoe oud iemand gemiddeld zou worden indien hij of zij vanaf de geboorte en doorheen zijn of haar leven op elke leeftijd dezelfde overlijdenskansen zou accumuleren als deze die opgetekend werden in de verschillende leeftijdscategorieën van de bestudeerde populatie gedurende een bepaald periode. De levensverwachting is in die zin geen voorspelling maar karakteriseert alleen op een synthetische manier de vastgestelde leeftijdsspecifieke sterftecijfers van de bestudeerde periode.

Liquiditeitsratio: aandeel van de schulden op een jaar of meer en van de financiële rekeningen in procent van de schulden op een jaar of meer van de gemeente.

Lokale vestigingseenheden: exploitatiezetels van de ondernemingen in de gemeente waar ze werkelijk gevestigd zijn, op voorwaarde dat ze ten minste één werknemer aangegeven hebben bij de RSZ.

Niet-werkende werkzoekende (NWWZ): personen zonder betaalde arbeid ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke tewerkstellingsdienst (Actiris in het Brussels Gewest).

Officiële bevolking: alle personen die wettelijk ingeschreven zijn bij hun gemeentelijke administratie, met uitzondering van de asielzoekers.

Perinatale sterfte: aantal sterfgevallen voor of tijdens de bevalling (vanaf het moment waarop de baby minstens 500 g weegt of na een zwangerschapsduur van minstens 22 weken) en de sterfte van levendgeboren kinderen in de eerste week (0 tot verstreken 6 dagen) per 1 000 geboorten (levendgeboorten en doodgeboorten).

Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV): om de financiële toegang van personen met een laag inkomen tot de gezondheidszorg te verbeteren, krijgen verschillende categorieën personen (alook hun personen ten laste) een verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en dus een daling van het remgeld. Sinds januari 2014 zijn er drie voorwaarden die elk

recht kunnen geven op de verhoogde tegemoetkoming: (1) recht hebben op bepaalde uitkeringen ([leefloon](#), [equivalent leefloon](#), IGO, tegemoetkoming voor personen met een handicap, verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een handicap); (2) het statuut van wees of niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV); (3) een laag inkomen. Voor de eerste twee categorieën wordt het recht op de verhoogde tegemoetkoming automatisch toegekend voor de gerechtigde en zijn personen ten laste. Personen met een laag inkomen, die niet automatisch recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming, kunnen een aanvraag indienen en het recht wordt al dan niet toegekend op basis van een onderzoek van de inkomens van het huishouden.

Senioriteitscoëfficiënt: de senioriteitscoëfficiënt geeft het relatieve aandeel aan van de oudste personen (80 jaar en meer) binnen de groep senioren (65 jaar en meer). Deze coëfficiënt meet de vergrijzing van de senioren.

Statistische formulieren voor geboorten en overlijden: de geboorte- en sterftestatistieken kunnen aan de hand van twee bronnen worden opgesteld: het rijksregister ([officiële bevolking](#)) en de statistische formulieren voor geboorten en overlijden. Deze laatste bron omvat alle geboorten en overlijdens, ook deze bij de personen die niet ingeschreven zijn in het rijksregister, maar die in de gemeente wonen. Het aantal geboorten en overlijdens dat via de formulieren wordt geteld, is meestal hoger dan het aantal geboorten en overlijdens via het rijksregister.

Voor meer informatie: www.observatbru.be

Statistische sectoren: de statistische sectoren vertegenwoordigen de kleinste administratieve eenheid en is het resultaat van de onderverdeling van het grondgebied door de Algemene Directie Statistiek, op basis van structurele kenmerken die worden geïdentificeerd via volkstellingen (de laatste belangrijke aanpassingen dateren van 2001).

Statistisch significant verschil: een verschil tussen twee cijfers wordt statistisch significant genoemd, wanneer de kans heel groot is dat dit verschil overeenstemt met een reëel verschil en het risico dat het verschil het resultaat is van toeval, heel klein is.

Totaal vruchtbaarheidscijfer: aantal kinderen dat een vrouw in het reproductieve leeftijdsinterval zou krijgen indien ze hetzelfde vruchtbaarheidscijfer zou blijven vertonen op elke leeftijd. Het wordt berekend door de [vruchtbaarheidscijfers](#) per leeftijd op te tellen.

Tweede kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon wijken aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De tweede kroon van het Brussels Gewest omvat de wijken die het meest aan de buitenkant van de stad liggen, buiten de middenring, gevormd door

de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze tweede kroon werd verstedelijkt na de [eerste kroon](#) en bereikte de grenzen van het Brussels Gewest rond 1960.

Verouderingscoëfficiënt: de verouderingscoëfficiënt is de verhouding tussen het bevolkingsaandeel van senioren (65 jaar en meer) in vergelijking met het bevolkingsaandeel van de jongsten (jonger dan 18 jaar). Deze meet de vergrijzing van de bevolking.

Vruchtbaarheidscijfer: de verhouding van het aantal levendgeboorten bij vrouwen van een bepaalde leeftijd tot het aantal vrouwen van die leeftijd. De verstreken leeftijd, m.a.w. de leeftijd bij de laatste verjaardag, wordt in aanmerking genomen.

Werkgelegenheidsgraad: percentage van de [werkende bevolking](#) (werkend) in de bevolking op beroepsleeftijd (15-64 jaar).

Werkloosheidsgraad: percentage van de werkloze bevolking ([niet-werkende werkzoekenden](#)) in de [beroepsbevolking](#).

Wijken: de wijken van het Brussels Gewest die in deze publicatie worden gebruikt, zijn deze van de Wijkmonitoring. Een wijk is een som van [statistische sectoren](#), aan elkaar grenzend, gegroepeerd in functie van hun sociodemografische en fysieke kenmerken.

Voor meer informatie: www.wijkmonitoring.brussels

LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

Actiris	Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
BGHGT	Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën	OKAN	Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers
BGHM	Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij	ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse	POD	Programmatorische Federale Overheidsdienst
Brumammo	Brussels Coördinatie Centrum voor Borstkankeropsporing	RIZIV	Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering
btw	Belasting over de toegevoegde waarde	RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
EU	Europese Unie	RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
EU-SILC	European Union – Statistics on Income and Living Conditions	RVP	Rijksdienst voor Pensioenen
FOD	Federale Overheidsdienst	RVV	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming voor de verzekering voor geneeskundige verzorging
GBP	Gewestelijk bestemmingsplan	ULB	Université libre de Bruxelles
GEN	Gewestelijk Expresnet	VUB	Vrije Universiteit Brussel
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	WSE	Steunpunt Werk en Sociale Economie
GOB	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel		
HORECA	Activiteitstak die alle hotels en eet- en drinkgelegenheden (restaurants en cafés) omvat		
IGO	Inkomensgarantie voor ouderen		
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid		
NBMV	Niet-begeleide minderjarige vreemdeling		
NWWZ	Niet-werkende werkzoekenden		
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn		

VOOR WIE MEER WIL WETEN

MEER INDICATOREN

Wijkmonitoring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:
www.wijkmonitoring.brussels

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse:
www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad:
www.observatbru.be

NASLAGWERKEN

Corijn, E. & van de Ven, J., 2013, *The Brussels Reader. A small world city to become the capital of Europe*. Bruxelles, VUBPRESS.

Dessouroux, C., 2008, *Espaces partagés, espaces disputés. Bruxelles, une capitale et ses habitants*. Bruxelles, Université libre de Bruxelles (CIRHIBRU) & Ministère de la Région de Bruxelles-Capitale.

Jaumain, S. (Dir.), 2009, *La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire & Patrimoine des communes de Belgique*. Bruxelles, Racine.

Vandermotten, C., 2014, *Bruxelles, une lecture de la ville. De l'Europe des marchands à la capitale de l'Europe*. Bruxelles, Éditions de l'Université de Bruxelles.

Van Hamme, G. (Dir.), Grippa, T., Marissal, P., May, X., Wertz, I. & Loopmans, M. (2015). *Dynamiek van buurten in moeilijkheden in de Belgische stadsgewesten*. ULB – IGEAT. KULeuven – Department of Earth and Environmental Sciences. POD Maatschappelijke Integratie, Brussel. http://forms.mi-is.be/Atlas_NDL.pdf

Zoom op de gemeenten: Oudergem

De publicatie “Zoom op de gemeenten” van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad verzamelt en analyseert demografische, socio-economische, welzijns- en gezondheidsindicatoren van de bevolking voor elk van de 19 Brusselse gemeenten. Deze publicatie dient als beleidsondersteunend instrument en geeft voor het werkveld inzage in de kenmerken van de bevolking waarmee en het territorium waarop ze werken.

www.bisa.brussels
www.observatbru.be